

ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ

Με τὸ σημερινὸ φύλλο «Τὸ Ζαγόρι μας», μπαίνει στὸν τέταρτο χρόνο. Τρεῖς ὁλόκληρα χρόνια ἔχουν περάσει ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ του ἐκδοσὴ καὶ μετὰ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ χρὲς θεωροῦμε νὰ κατατοπίσουμε τοὺς ἀγαπητοὺς μας συνδρομητὲς καὶ ἀναγνώστες σ' ὅ,τι μέχρι τώρα ἔχει γίνει.

Οἱ σκοποὶ, πὺν θέσαμε στὸ ξεκίνημά μας εἶναι γνωστοί. Θελήσαμε ἡ ἐφημερίδα νὰ γίνει ἓνα δημοσιογραφικὸ ὄργανο γιὰ τὴν πνευματικὴ ἐπικοινωνία ὅλων τῶν Ζαγορίσιων, ὅπου κι' ἂν βρίσκονταν, εἴτε στὸ Ζαγόρι, εἴτε ἔξω ἀπ' αὐτό. Προσπαθήσαμε νὰ γίνει πλατύτερα γνωστὴ ἡ τόσο ζηλευτὴ ἱστορία τοῦ τόπου μας, γιατί εἶναι παραδεχτὸ πὺς ὅσο πὺ καλὰ γνωρίζει κανένας τὴν ἱστορία τῆς ἰδιαίτερης πατρίδας του, τόσο πὺ πολὺ τὴν ἀγαπᾷ καὶ ἐνδιαφέρεται γι' αὐτή. Ἀκόμα ἐπιδιώξαμε νὰ προκαλέσουμε τὸ σεβασμὸ πὺν ὀφείλεται πρὸς τὴ Ζαγορίσια παράδοση καὶ τὸν ἀνεπανάληπτο λαϊκὸ πολιτισμὸ πὺνχε ἀναπτυχθεῖ στὸν τόπο μας κατὰ τὰ περασμένα χρόνια. Θὰ ἦταν παράλειψή μας, ἂν δὲν φροντίζαμε καὶ γιὰ τὴν προβολὴ καὶ ἀξιοποίηση τῶν φυσικῶν καλλονῶν τῆς περιοχῆς μας.

Δὲν θάχε ὅμως πραγματικὸ νόημα ἡ ἐκδοσὴ τῆς ἐφημερίδας, ἂν σὰ βασικὸ της στόχο, παράλληλα μετὰ ὅσους ἀναφέρθηκαν, δὲν τοποθετοῦσε καὶ τὴν προσπάθεια γιὰ διερεύνηση καὶ θεραπεία, τῶν μεγάλων καὶ ζωτικῶν προβλημάτων τῆς περιοχῆς μας, πὺν ἡ ἐπίλυσή τους θὰ μπορούσε νὰ δώσει ξανά ζωὴ καὶ ἀνάπτυξη στὸ παρακμασμένο σήμερα ἀπὸ πληθυσμὸ Ζαγόρι μας. Καταβλήθηκε φροντίδα νὰ ἐπισημάνουμε ὅχι μόνο τὰ ζωτικὰ θέματα πὺν ἀπασχολοῦν τὴν περιοχὴ μας ἀλλὰ καὶ τὰ εἰδικότερα, ὅσα ἐνδιαφέρουν τὸ κάθε χωριό.

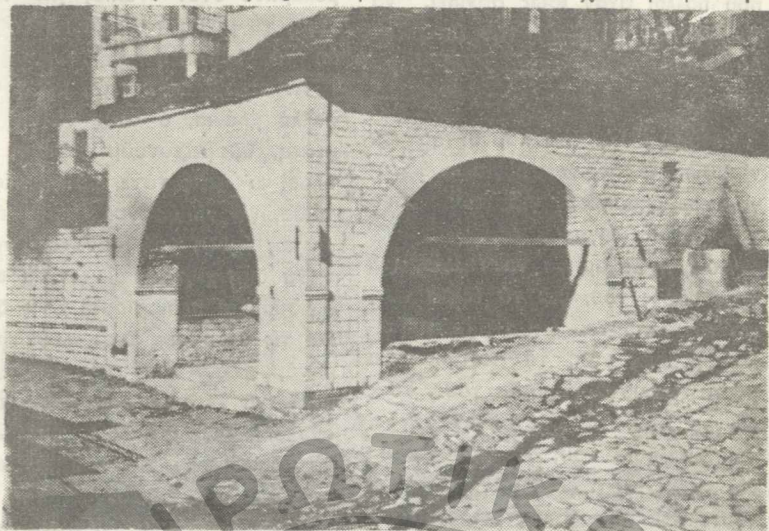
Παρά τὸ γεγονὸς, ὅτι τὸ σύνολο σχεδὸν τῶν ἀναγνωστῶν μας διατυπώνουν τὴν ἱκανοποίησή τους γιὰ τὰ εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀγώνων μας δὲ διστάζουμε νὰ παραδεχτοῦμε πὺς ἡ ἐφημερίδα παρουσιάζει ἀρκετὲς ἀδυναμίες, πὺν πολὺς φορὲς τὶς ἔχουμε ἐπισημάνει. Μιὰ τέτοια σοβαρὴ ἀδυναμία θεωροῦμε τὴν ὅχι ἱκανοποιητικὴ συμμετοχὴ τῶν νέων τοῦ Ζαγοριοῦ στὴ δημοσίευση ἀρθρῶν καὶ μελετῶν μετὰ ἀναπτυξιακὸ χαρακτήρα.

Βέβαια ἡ ἐπίλυση τῶν σοβαρῶν γενικῶν καὶ εἰδικῶν προβλημάτων δὲν εἶναι μόνο θέμα ἀγώνων μιᾶς ἐφημερίδας, ἀλλ' ἀποτελεῖ συνάρτηση πολλῶν παραγόντων. Ἀπὸ μέρους μας καταβλήθηκε προσπάθεια, ὥστε αὐτὰ νὰ μορφοποιηθοῦν καὶ νὰ προωθηθοῦν κατάλληλα ὡς ἓνα σημεῖο, δὲν βρῖκαν ὅμως ὅλα τὴ λύση τους. Ὅπως εἶπαμε ἡ ὁλοσχερὴς ἐπίλυσή τους, καθὼς εἶναι γνωστὸ δὲν ἐξαρτᾶται μόνο ἀπὸ τὴν καλὴ τοποθέτηση καὶ τὴν προβολὴ τῶν αἰτημάτων. Ἡ ἐφημερίδα δὲν εἶναι «νομοθετικὴ ἀρχή». Γιὰ τὴν ἀντιμετώπισή τους μεσολαβοῦν πάντοτε ἀστάθμητοι παράγοντες —οἰκονομικοί, πολιτικοί κλπ— πὺν ἐπηρεάζουν τὴν κατάσταση. Δημιουργοῦν σχετικὰ ἐμπόδια, πὺν δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ ξεπεραστοῦν κατὰ τὴν ἐπιθυμία μας καὶ πρὸς τὸ συμφέρο τοῦ τόπου μας. Ἐτοῖ πρέπει νὰ σημειώσουμε πὺς δὲν δόθηκε ἡ σωστὴ καὶ ἱκανοποιητικὴ λύση στὸ θέμα τῆς ἀναγνώρισης τῆς ἀτομικῆς ιδιοκτησίας, καθὼς καὶ στὸ πολὺ σοβαρὸ πρόβλημα πὺν ἀπασχολεῖ ἀπὸ χρόνια τὸν τόπο μας καὶ πὺν εἶναι ἡ ἀξιοποίηση τοῦ ἀνθρώπου

νου δυναμικοῦ τοῦ Ζαγοριοῦ μετὰ τὴ σωστὴ ἐπεξεργασία τοῦ δασικοῦ μας πλούτου. Οὔτε καὶ ἔγινε καμμιά σημαντικὴ καὶ συστηματικὴ πρόοδος γιὰ τὴ σωστὴ τουριστικὴ ἀξιολόγηση τοῦ τόπου μας. Ὅλα βρίσκονται στὸ στάδιο τῆς μελέτης, χωρὶς νὰ διαφαίνεται ἡ ὀριστικὴ τους ἐπίλυση στὸ ἄμεσο μέλλον.

Τὸ συγκοινωνιακὸ ἐπίσης πρόβλημα τοῦ Ζαγοριοῦ δὲν ἔχει προωθηθεῖ πρὸς τὴν ὀριστικὴν του λύση, οὔτε ἔγινε κατορθωτό, ὥστε νὰ περιβληθοῦν σὲ ἱκανοποιητικὸ βαθμὸ μετὰ τὴν στοργή, πὺν πρέπει, τὰ παραδοσιακὰ οἰκοδομήματα καὶ νὰ ἐξασφαλιστοῦν ἀποτελεσματικὰ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ μας θησαυροί. Ἀκόμα πρέπει νὰ σημειώσουμε πὺς παρὰ τὴν προσπάθειά μας καὶ παρὰ τὶς ὑποσχέσεις πὺν δόθηκαν, δὲν ὁλοκληρώθηκε ἡ τηλεφωνικὴ αὐτόματη σύνδεση τῶν χωριῶν τοῦ Ζαγοριοῦ.

Ὅλα αὐτὰ θὰ ἀποτελέσουν ἀντικείμενο τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῶν ἀγώνων μας στὸ μέλλον. Θὰ συνεχίσουμε μετὰ τὴν

ΜΠΑΓΙΑ: ΒΡΥΣΗ ΚΑΛΕΝΤΖΟΥ

ἴδια πατριωτικὴ ζέση γ' ἀγωνίζομαστε πρὸς ὅλες τὶς ἀντιξοότητες πὺν μπορούν νὰ παρουσιαστοῦν, γιὰ τὴν προκοπὴ τοῦ τόπου μας καὶ γιὰ νὰ βροῦν τὴ λύση τους τὰ ζωτικὰ προβλήματα του. Γιὰ νὰ πετύχουμε ὅμως σ' αὐτοὺς τοὺς πατριωτικοὺς στόχους, χρειάζεται καὶ ἡ βοήθεια ὅλων τῶν Ζαγορίσιων. Ἰδιαίτερα ἡ συμμετοχὴ στοὺς ἀγῶνες ὅλων τῶν Ζαγορίσιων. Ἰσὺν. Γιὰ καλὴ τύχη τὸ Ζαγόρι μας ἔχει πάρα πολλοὺς νέους καὶ μάλιστα ἐκλεκτοὺς ἐπιστήμονες πὺν πονοῦν καὶ πραγματικὰ μπορούν νὰ ἐνδιαφεροῦν γι' αὐτό.

Ἀκόμα, καὶ τὸ λέμε αὐτὸ μετὰ παρῶνο, χρειάζομαστε τὴν συμπαράσταση ὅλων τῶν παραγόντων τῆς κοινοτικῆς αὐτοδιοικήσεως πὺν ἐκτὸς ἀπὸ ὀρισμένες ἐξαιρέσεις, στάθηκαν ὡς τώρα παθητικὰ ἀπέναντι τῆς προσπάθειας πὺν καταβάλλεται. Εἶναι κάτι πάνω στὸ ὁποῖο ἡ ἱστορία τοῦ Ζαγοριοῦ θὰ σταθεῖ μετὰ περιέργεια...

Μετὰ τὴν πεποίθηση πὺς θάχουμε ἀπὸ δῶ καὶ πέρα τὴ θερμὴν συμπαράσταση τῶν ἐκλεκτῶν συμπατριωτῶν μας καὶ ὅλων, ὅσοι μπορούν νὰ βοηθήσουν, συνεχίζουμε τοὺς ἀγῶνες μας μετὰ ἐλπίδες γιὰ ἓνα καλύτερο μέλλον τοῦ τόπου μας.

Η ΣΤΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ἀπόψεις

Νάμαστε πάλι. Μὲ τὸ φύλλο τοῦ Μάρτη, ἐκείσε ἄλλος ἓνας χρόνος, γιὰ τὸ «ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Ποιὸς νὰ τὸ πιστεῦτε ἀλήθεια. Ποιὸς νὰ τὸ πιστεῦτε, πῶς θὰ ζήση τέσσερα χρόνια καὶ θ' ἀνδρωθῇ, κατὰ κάποιο τρόπο, τοῦτο τὸ Ζαγορίσιο φύλλο.

Δὲν τὸ πήραμε στὰ σοβαρά στὴν ἀρχή, ἐμεῖς οἱ ἀπ' ἐξω.

Καὶ τῇ Συντακτικῇ τοῦ Ἐπιτροπῆ καὶ τὸ Διευθυντῇ του, τοὺς φόβιζε τὸ μέλλον, κ' ἄς μὴ τὸ μολογᾶνε.

Ὅμως, νὰ τί κάνη ἡ πίστη... Πέρασσαν τρία χρόνια...

Καὶ τώρα ἔχει καὶ νοικοκυρεμένα Γραφεῖα. Ἐχει στῆν, ἔχει ὄντοτητα, ἔχει παρουσιαστικό.

Κατάφερε, ὄχι μόνο, νὰ σταθῇ γερὰ στὰ πόδια του, καὶ ν' ἀντιμετωπίσῃ μ' ἐπιτυχία, ἓνα σωρὸ ἀντιξοότητες καὶ ζητήματα, μὰ καὶ ν' ἀγαπηθῇ.

Ν' ἀγαπηθῇ ἀπ' ὅλους τοὺς Ζαγορίσιους, ντόπιους καὶ ταξιδεμένους. Ἰδιαίτερα ἀπ' τοὺς ταξιδεμένους, πού πολλοὶ εἶχαν ἰσως ἀρχίσει, νὰ χάνουν τὴν ἐπαφὴ μὲ τὴν Πατρίδα. Αὐτὸ εἶναι τὸ πῶς μεγάλο ἐπιτεύγμα του.

Κατάφερε νὰ ἐπανασυνδέσῃ καὶ ν' ἀφωπνήσῃ τὴ νοσταλγία τοῦ Ζαγορίσιου ἀποδημοῦ, γιὰ τὸν τόπο του, γιὰ τὸ Ζαγόρι...

Αὕτῃ ἡ Ζαγορίσια νοσταλγία, γιὰ τοὺς δικούς του, γιὰ τὰ ἐθιμὰ του, γιὰ τὸν τόπο του καὶ τὴν ἀπαράμιλλη ὁμορφίᾳ του, τὰ ποτάμια του μὲ τὰ ξακουστά γεφύρια τους, τοὺς λόγγους του, τὴς βουνοπλαγιῆς του, τὰ ξωκκλήσια του, τὴς βρύσας του καὶ τὴς πέτρης του ἀκόμα. Αὕτῃ ἡ νοσταλγία πού ξανάφερνε νοσταλγούς, σὰν τὸν Ὀδυσσεύ, στὴ Πατρίδα, τοὺς ταξιδεμένους μας αἰῶνες ὁλόκληρους, κόντευε νὰ ξεφτίσῃ ἀνεπανόρθωτα τώρα...

Μὲ «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» ἐπανασυνδέθηκαν μὲ τὸν τόπο τους, μὲ τὴν ἱστορία του, μὲ τὴ ζωὴ του, τὸν πολιτισμὸ του, οἱ κρίκοι τῆς κομμένης ἀλυσίδας... Εἶναι λίγο αὐτὸ; Πολύ, γιὰ μένα, πάρα πολύ...

Καὶ φτάνουν οἱ συνδρομές, κάθε μέρα, ἀπὸ ἀγνωστους Ζαγορίσιους, πού ζοῦν στὸν Ἑλληνικὸ χώρο μὰ καὶ στὸ ἐξωτερικὸ καὶ πού, ὅπως γράφουν, τὸ καρτεροῦν μὲ κα' ὕμνο.

Ἄν θελήσῃτε βρεθῆτε, τὴ μέρα τῆς διεκπεραίωσης στὰ Γραφεῖα, θὰ βρῆτε, ἀπ' τὴς διευθύνσεις τοὺς Ζαγορίσιους, καὶ στὰ πῶς ἀπίθανα μέρη τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικράτειας, ἔκείνες πού λείπουν, σὰ συνδρομητές, εἶναι οἱ Ζαγορίσιες Κοινότητες. Γιατί; Δὲν καλύπτεται μὴπως ἓνα πεντακοσάρι τὸ χρόνο, ἀπ' τοὺς Κοινο-

Πρὸς τὸν τέταρτο χρόνο

τικούς προὔπολογισμούς; Φοβάμαι νὰ πῶ πῶς εἶναι ἀδιαφορία. Θὰ ἦταν τρομερὸ κατὶ τέτοιο. Ἄς εἶναι «κάλιο ἀργὰ παρά ποτέ» ὅπως λέει κ' ἡ παροιμία μας.

Ὅμως, ἀπ' τοὺς ταξιδεμένους μας καὶ τοὺς ντόπιους, οἱ συνδρομητές πληθοῦνουν, γιὰτὶ διαβάζουν καὶ μὲ συγκίνηση, ὅπως λένε, τὴν ἱστορία τοῦ Ζαγορίου, τὰ ἐπιτεύγματά του στὰ περασμένα, μὲ τὴν περιήγηση αὐτοδιοίκησής του, τὸν πολιτισμὸ του, κ' αἰσθάνονται ὅλοι τους, περήφανοι, γιὰ τὴν ἰδιαίτερη Πατρίδα τους.

Φτάνουν ὅμως μόνο αὐτά; Πόσο θὰ ζήσῃ ἐτσι, τοῦτος ὁ ἀγαπημένος μας καὶ ἱστορικός τόπος, τοῦτο τ' ἀπίθανο Ζαγόρι, φίλτατοι;

Ποιὸς τὸ πρόσεξε ἢ τὸ προσέχει; Ποιὸς τὸ φροντίζει; Ποιὸς μελετᾷ νὰ βρῇ ἓναν τρόπο, γιὰ νὰ ζήσῃ, ἄς τὸ πῶ ἐτσι, ὁ ντόπιος πληθυσμὸς του, πού φυλάει, ἐδῶ ἐπάνω, τὰ ὅσια καὶ τὰ ἱερά μας; Ποιὸς θὰ ἐξασφαλίσῃ, καὶ μὲ ποῖο τρόπο, ἓνα μεροκάματο στὸν ντόπιο, γιὰ νὰ μὴ πάρῃ τὰ μάτια του καὶ κάνει κάτω ἀπ' τὸ Μιτωκέλι;

Ἄν συνεχίσουμε ἐτσι, μέσα σὲ ὄχι πολλὰ χρόνια, ὁ Θεὸς νὰ μὲ βγάλῃ ψεύτη, θὰ μεζευτούμε κάπου, ἀποδημοὶ κ' ἐμεῖς τότε, μὰ χωρὶς Πατρίδα, γιὰ νὰ ὑπογράψουμε τὴ ληξι-αρχικὴ πράξη τοῦ θανάτου του.

Τὰ διατηρητέα, οἱ παραδοσιακοὶ οἰκισμοί, οἱ περιορισμοὶ στὴ δόμηση καὶ τὴς ἐπισκευῆς, ἐτσι πού τὴς θέλει ὁ νόμος, δὲν κάνουν τίποτε ἄλλο, παρά νὰ βάζουν προσκόμματα στὴ δύσκολη ζωὴ μας ἐδῶ ἐπάνω, καὶ νὰ προσθέτουν κ' ἄλλα χαλάσματα, στὰ ἤδη ὑπάρχοντα.

Ποτέ, δυστυχῶς, δὲν τὸ πρόσεξε τὸ Ζαγόρι σοβαρά, τὸ Κράτος μας. Ὅμως τὸ Ζαγόρι, μὲ τοὺς Εὐεργέτες του, στάθηκε δίπλα του, σὲ δύσκολους καιροὺς γι' αὐτό, καὶ πρόσφερε, ἀπλόχερα, ὅτι μπορούσε, γιὰ νὰ σταθῇ γερὰ στὰ πόδια του, νεαρὸ τότε καθὼς ἦταν.

Γράφτηκε στὸ «Ζαγόρι μας» σ' ἄλλο φύλλο, γιὰ μιά πίστωση, γιὰ νὰ συνεχιστῇ ἓνα ἔργο ὑδρεύσεως στὸ Τσεπέλοβο, ἀπ' τὸ ὁποῖο ἔμελε νὰ ὑδρευθῇ καὶ τὸ Ζαγορίσιο Γυμνάσιον, ἀπὸ Οἰκτροφεῖο. Ὅμως πίστωση δὲ δόθηκε φέτος, οὐτε μιά δεκάρα. Ποιὸς θὰ φέρῃ τὴν εὐθύνη, ἀν ἀπὸ τὴν ἐλλείψει νεροῦ, δὲ θὰ λειτουργήσῃ τὸ Φθινόπωρο, τὸ Ζαγορίσιο αὐτὸ Οἰκτροφεῖο; Ρωτᾶμε ποιός;

Ξαναγράψαμε γιὰ τοὺς δρόμους τοῦ Ζαγορίου μας, ὅμως μηδανία πράγματα ἐγιναν. Ἐτσι θὰ σταματήσῃ ὁ κόσμος ἐδῶ ἐπάνω; Λυπάμαι πού τὸ λέω, νὰ φάω τὴ γλώσσα μου καλύτερα, μὰ τραβᾶμε,

φίλτατοί μου, ὁλότ' ἰσια γιὰ τὸ χαμο, ἂν συνεχίσουμε ἐτσι...

Γιὰ τὸν τέταρτο χρόνο, π' ἀρχίζει μὲ τοῦτο τὸ φύλλο, εὐχομαι στὸ «ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» καὶ πάλι ἐκατόχρονο, μὲ μιά ἀλλαγὴ καὶ μιά βελτίωση στὴν ἐκδόσή του, πού νὰ περιέχῃ καὶ θέματα πού ν' ἀφοροῦν τὴν ἀνάπτυξή του, ἀπὸ κάθε ἀποψη, ἐτσι γιὰ νὰ γίνῃ τέλειο.

Ὅλοι οἱ Ζαγορίσιοι, ἂν τ' ἀγαποῦν τὸ Ζαγόρι, ὅπου κ' ἂν ζοῦν, νὰ ταχθοῦν κάτω ἀπὸ τὴς πολιτιστικῆς ὁργανώσεως μας, γιὰτὶ θ' ἀποτελέσουμε μιά ὑπολογισμὴ δύναμη, πούνα τὸσο ἀναγκαῖα σήμερα, κ' ἀκόμα, θὰ δεῖξουμε πῶς δὲ πεθάνουμε. Ἰσως μᾶς προσέξουν ἐτσι.

Οἱ Ζαγορίσιες αὐτὲς ὁργανώσεις μας, στηριγμένες γερὰ στὴ δύναμη τῶν μελῶν τους, θὰ πρέπει νὰ συνεργάζωνται ἀδελφικά, καὶ νὰ ἐνθμερώνουν ἢ μιά τὴν ἄλλη, γιὰ νὰ εἶναι οἱ ἐνέργειές τους συντονισμένες.

Ἀκόμα, πρέπει τὰ ζωτικὰ θέματα τοῦ Ζαγορίου, νὰ μελετηθοῦν ἀπ' τὴς ὁργανώσεως μας αὐτῆς, νὰ τοὺς γίνῃ μιά ἱεράρχηση, νὰ π ρ ο β ἄ λ ο ν τ α ἰ συνεχῶς ἀπὸ «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» καὶ νὰ ἐπιζητῇται μ ἔ π α ρ η σ ἰ α, ἀπὸ τὴς Ἀρχῆς, ἢ ἐπίλυσή τους.

Νὰ ἓνα καθήκον, πού μπαίνει, μὲ τὸν καινούριο χρόνο, στὸ «Ζαγόρι μας». Μπορεῖ νὰ γίνῃ ἐτσι, ὁ συντονιστὴς ὅλης αὐτῆς τῆς διεργασίας, καὶ πρέπει.

Μὲ «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» μπροστά, τὴς ὁργανώσεως μας, τὰ Κοινοτικά καὶ συμβούλια, τοὺς Συνεταιρισμούς μας, τοὺς Συλλόγους τῶν νέων μας,

ΑΠΟ ΤΗ ΧΛΩΡΙΔΑ

Σὲ μιά ἐπίσκεψή μου στὸ ὁμορφὸ χωριὸ Γρεβενίτι, τὸν περασμένο Σεπτέμβρη, βρέθηκα μπροστὰ σὲ ἓταν πολὺ προχωρημένη ἐν τούτοις πάρα πολλὰ φυτὰ βρίσκονταν ἀκόμα σὲ ἀνέλιξη. Αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ μιά μεγάλη ἐκπλήξη. Ἄν καὶ ἡ ἐποχὴ ἀποδῶσουμε πρό πάντων στὰ ἀφθονα νερά πού κυλᾶνε παντοῦ, μέσα καὶ γύρω ἀπὸ τὸ χωριό.

Παρακάτω παραθετῶ ἓναν κατάλογο τῶν φυτῶν πού βρέθηκα μέσα καὶ γύρω ἀπὸ τὸ χωριὸ καὶ πηγαινόντας στὴ γειτονικὴ Μονὴ Βοτσάς.

ANGELICA ELATA
ARUM MACULATUM (καρπός)
CALAMINTHA SP.
CAMPANULA TRACHELIUM VAR. ATHOA

CLEMATIS VITALBA (καρπός)
CLINODIUM NULGARE
CHELIDONICUM MAJUS
CORNUS MASS (καρπός)

μπορούμε ἅμα τὸ θελήσουμε συντονίσουμε τὴς ἐνέργειές μας, σταματήσουμε τὸν κατήφορο, ὅσο πάει γίνεται πῶς γοργός.

Ἀκόμα, ἄς μὴ, δὲν ξέρω πῶς γνωσοῦμε ἢ δὲν περιβάλλουμε μὲ πρέπουσα σοβαρότητα καὶ σοβαρεία τὸ «Κέντρο Ἑρευνῶν Ζαγορίου». Δὲν εἶναι στὴν πρόθεσή του νὰ κρίνῃ τὴς δραστηριότητές του; Δὲ μπορῶ ὅμως καὶ νὰ μὴν ἐπαινώσω, αὐτῆς τοῦ τις δραστηριότητές του, πού εἶναι ἀξιόλογες καὶ πού μὴν ἐπὶ τὴν προβολὴ τοῦ Ζαγορίου καὶ τὴν ἀνθρώπινη του ἀποβλάστηση τὴν προσπαθεῖα μας.

Ἄν θέλουμε, νὰ βρίσκουμε ὡραία χωριά μας, στὴν Πατρίδα, ἐκκλησιῆς, σχολεία, κόσμο, μᾶς, μεσοχώρι, δρόμους, τὸ ξωκλήν, νὰ κινηθοῦμε καὶ νὰ συνεργασθῶμε μὲ πίστη, μ ο ν ο ἰ α σ μ ο ν ο ἰ, σὰν ἓνας ἄνθρωπος, γιὰτὶ νὸ ἐτσι, μπορεῖ νὰ βάλουμε τρεμπέδη, στὸν κατήφορο, πού πήρε Ζαγόρι μας.

Πόσο ὡραῖο πράγμα, ἀλήθεια, νὰ ἢ σύμνοια, ἢ ἐνότητα, ἢ ἐνεργασία...

Πολλοί, θὰ θυμᾶστε, ἀπὸ «Χριστομύθαια», πού διδόνταν στὰ περιήγηση τότε, καὶ γεμάτα θητικές Ζαγορίσιες σχολεία, τὸ μὴ τοῦ πατέρα, πού ἤθελε, νὰ δῇ στοὺς γιουὺς του, τὴ δύναμη τῆς συνεργασίας.

Ἄς τὸ κάνουμε πράξη, γιὰ τὸ λὸ μας.

Τσεπέλοβο Μάρτης 1981

ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

CORNUS SAGUINEA (καρπός)
CORYLLUS MAXIMA (καρπός)
DIANAHUS SP.
EPILOBIUM HIRSUTUM
EPILOBIUM SP.
GERANIUM PYRENAICUM
GERANIUM ROBERTIANUM
GERANIUM VERSICOLOR
INULA CONYZA
KNAUTIA NYMPHARUM
MARRUBIUM PEREGRINUM
ODONTITES SEROTINA
PULICARIA DYSENTERICA
PYRACANTHA COCCINEA
SALVIA SP.
SAPONARIA OFFICINALIS
SILENE ALBA (MELANDRIUM A. BUM)
STAECHELINA UNIFLOSCULOSA
VERONICA BECCABUNGA
VIOLA ALBA S. SP. THESSALICA (καρπός).

Γ. Σφήμης

Ζαγορίσιοι ποιητές

Πρὸς τὸ Μαρτύριο...

Στὸ Γολγοθὰ μὲ κόπο ἀνηφορίζεῖ κάποιος «κατάδικος» γιὰ τὴ θυσία πρὸς κ' ἀμύλητος... τὸ πλήθος σχίζει τὸ μέτωπο σκορπᾷ φωτοχυσία.

Βαριά τὸν φόρτωσαν, ἀσμαίνει... γονατίζει Λυγμοί, φωνές, ὄχλοσθῃ τριγύρω. Μιά ἀγέλη ἄβουλων «Σταυρώστε τον» στιγγαλίζει, μοσχοβολᾷ ὁ ἰδρώτας του... σὰν ἅγιο μύρο.

Ὁ Κεντυρίωνας μὲ μίσος τὸν λακτίζει, ἀπ' τὴν πορφύρα τὸν τραβά... τὸν ὀρίζει. Μὲ τὸ ραβδί του ὁ Φαρισαῖος τὸν πληγώνει, μὰ ἔκείνος πάλι ξεκινᾷ... ἀντέχει ἀκόμη.

Ἕνας ἀγρότης χεροδύναμος, ὁ Κυρηναῖος, μπαίνει ἀνάμεσα... σηκώνει τὸ Σταυρὸ του Μέσ' τοὺς θρασύδειλους προβάλλει θαρραλέος, νὰ ξεκουράσῃ τὸ κορμὶ τοῦ Ζωοδότου.

Ἀνέβηκαν... Τὸν κάρφωσαν μὲ λύσσα καὶ εἰρωνικὴ τοῦ κρέμασαν ἀφίσσα. Τὸν «Πλάνο» τώρα ποιὸς θὰ σώσει στοὺς καγχασμούς τοὺς ποιὸς ἀπόκριση θὰ δώσει;

Τρεμάμενα δυὸ χέρια πᾶν τ' ἀφήλου γιὰ ν' ἀγκαλιάσουν τὴ μορφή τοῦ «Ξύλου», καφτὰ τὰ δάκρυα κυλοῦν στὰ πόδια, εἶναι τῆς Μάνας του.. στερνὰ τῆς ξόδια.

Ἀστράφτει στὸν ὀρίζοντα... τὸ μάρμαρο ραγίζει, σκοτείνιασε ἡ Σιών... καὶ τρέμει ἡ γῆ ὁ ἥλιος αἰμοσπάξει... ὁ λόφος τρίζει, τὸ πνεῦμα ἀνάθλυσεν... ἀστεῖρευτὴ πηγή...

Κάθε ψυχὴ ἀγάλλεται, λυτρώνεται, τῶν δῆμιον τὰ στόματα σφραγίζονται. Στὸ θεῖο φῶς γεννιέται ὑψώνεται καινούργιος κόσμος!... κ' οἱ τάφοι ἀνθίζουν.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΖΩΡΔΟΥΜΗΣ

(Πάνω Σουδενιώτης)

«Ὀνειροπόλοι»

Ὀνειροπόλοι πατριῶτες τῆς χαμένης σας γῆς, πού τὰ χρόνια σας κάνουν σοφοὺς ποιητές τῆς, οἱ σκιές σας ἀμόλυντες στὸ οἰστροπρόθεσμο τῆς σιωπῆς ὁράματα ἀδιάρτητα στὴς φτωχῆς ἐντολές τῆς.

Ὀνειροπόλοι στρατιῶτες πού φάχνετε γῆς, μὲ μιά φουχτα ὀνειράτα καὶ μὲ μάτια κλαμένα, εἶν' ὁ κόσμος μικρός, σὰν ἀντάλλαγμα ζεῖς, γι' αὐτὰ πού ἀφήκες ξοπίσω λησμονημένα.

Ὀνειροπόλοι ἐργάτες τῆς ζητιάνας εἰρήνης, πού τὸ διάθεσ τοῦ ἡλίου σας ἐμπνέει ἀδρά, στ' ἀργαστῆρι τῆς τέχνης, τὴ μορφὴ τῆς μᾶς δίνεις, τὴν κρατᾶμε στὰ χέρια μας μᾶς φεύγει ξανά.

Ὀνειροπόλοι διαθᾶτες στοὺς ἀτέλειωτους δρόμους, πού μαζὶ σας τὴ μοῖρα πού δένω κι ἐγώ, τὴ χαμένη πατρίδα μέσ' στοὺς ἀγραφους νόμους ἴσως δὲ θὰ μπορέσω ποτέ μου — ποτέ μου νὰ δῶ!!!

ΓΙΑΝΝΗΣ Κ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΣΧΑ

Τοῦ Λεωνίδα Τσαούση

Οἱ καμπάνες τῶν ἐκκλησιῶν, χτυπώντας χαρμόσυνα, ἀναγγέλλουν τὴν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ καὶ οἱ καρδιές τῶν παιδιῶν πτερουγίζουν ἀπὸ χαρὰ καθὼς βλέπουν μὲ τ' ἄδωα μάτια τους τὴν ὁρατὰ εἰκόνα: Ὁ ἄγγελος μὲ τὴς ἄσπρες πτεροῦγες νὰ κυλάει τὴν βαρεῖα πέτρα καὶ ὁ Χριστὸς νὰ βγαίνει ἀπὸ τὸν τάφο γελαστός γιὰτὶ νίκησε τὸ θάνατο.

Οἱ καρδιές οἱ διζέες μας—ὄλων τῶν ἡλικιωμένων—σκιστοῦν καὶ αὐτὲς γιὰ λίγο, καθὼς ἡ μνήμη μας γυρίζει κάμποσες δεκαετίες πίσω καὶ μᾶς ζωντανεῖ τὴν ἴδια εἰκόνα καὶ, σὰ συνέχεια, ἄλλες ὅμοιες ὁμορφες καὶ συγκινητικῆς: Ἕνα πατρικὸ στίβι μὲ στρωμένο τὸ πασχαλινὸ τραπέζι καὶ γύρω πολυγαπημένα πρόσωπα...

Κάποιο χωριὸ πού σπύζει ἀπὸ ζοῆ καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ ἀλλάζουν τὸ φύλλο τῆς ἀγάπης, τσουγκρίζουν τὸ κόκκινο αὐτὸ καὶ ὅσοι γλεντοῦν τραγουδώντας καὶ χοροδόντας ὅλοι μαζί. Μιά σινιοκία πόλεως πού οἱ ἀνθρώποι τῆς, ὅλοι γνωστοὶ με-

θρώπους, γεμάτους μίσος, πού ἤθελαν νὰ ἐξοντώσουν αὐτὸν καὶ τὸ ἔργο Του, ἐτσι καὶ τὸ ἔθνος μας σκλαβώθηκε σ' ἀπάνθρωπο κατακτητῇ, πού μεταχειρίστηκε ὅλα τὰ μέσα νὰ τὸ ἀφανίσῃ. Κι ὅπως ἔκείνος ἀναστήθηκε, νικῶν τὰς τὸ θάνατο καὶ τοὺς ἐχθροὺς Του, ἐτσι καὶ ἡ Ἑλλάδα ἀναγεννήθηκε, διώχνοντας, μὲ τὴν ἀδάμαστη θέλησή τῶν παιδιῶν τῆς, τὸ βάρβαρο κατακτητῇ, ἀπ' τὰ ἀγία χώματά τῆς.

Λίγαια λοιπὸν ὅλοι οἱ Ἕλληνες θεωροῦμε τὴν ἀνάσταση ὡς τὴν μεγαλύτερα γιορτὴ μας καὶ πολὺ σωστό εἶναι νὰ τὴ γιορτάσουμε μὲ ξεχωριστὸ δικὸ μας τρόπο καὶ ἰδιαίτερο ἐνθουσιασμό.

Οἱ ξένες συνήθειες δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐπηρεάζουν, γιὰτὶ δὲν μᾶς ἐκφράζουν καὶ εἶναι δυνατόν νὰ μᾶς ἀποχορματίσουν ἐθνικά.

Μιά ἀπ' αὐτῆς τῆς συνήθειες εἶναι καὶ τὸ «Ξεσπάσιμα» πού γίνεται ἀπὸ μερικoὺς ἀπὸ τὴς ἁγίες ἡμέρες.

Ποῦ θὰ κάνετε Πάσχα;

ΚΑΡΣΕΛΑ -ΚΑΡΙΣΙΑ

ταξὶ τους, ἀλλάζουν τὴς ἐπισκεψὶς τους καὶ χαροποιεῖται ἀδελφικά μὲ τὸ χαρούμενο χαρὸς τοῦ Χριστοῦ Ἀνέστη Ἀληθὺς Ἀνέστη.

Τὸ Πάσχα—ἡ Λαμπρὴ ὅπως τὸ λέει ὁ λαὸς μας, γιὰτὶ λάμπει ἀπ' τὴν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ—εἶναι ἡ μεγαλύτερη γιορτὴ μας. ἡ γιορτὴ τῶν Ἑλλήνων. Ὅλοι οἱ Ἕλληνες Χριστιανοὶ λαοὶ τοῦ κόσμου γιορτάζουν σὰ μεγαλύτερη γιορτὴ τὴν γενέση. Κι ἔχουν δίκιο, γιὰτὶ μ' αὐτὴ τὴν ἡμέραν στὸν κόσμο καὶ ἔναι ἄνθρωπος γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες ὅμως ἔχουμε μεγαλύτερη γιορτὴ μὲ τὴν Ἀνάστασιν γιὰτὶ αὐτὴ ταιριάζει περισσότερο μὲ τὴν ἱστορία, τὴ ζωὴ καὶ τὴς πεποιτεῖες τοῦ ἔθνους μας.

Ὅπως ὁ Χριστὸς πιάστηκε, δαπανίστηκε καὶ σταυρώθηκε ἀπὸ ἄν-

(Ἀρχαῖο Κ. Λαζαρίδης)

Στὴ Ρόδο. Ἐμεῖς τὴν Κέρκυρα, γιὰτὶ δὲ δοῦκαμε ξενοδοχεῖο στὴ Ρόδο. Ἐκεῖ μέσα σ' ἓνα προβάλλον φτωχὸ ἀπὸ ἀγάπη καὶ ὁμορφοῦ, ἀνακατεμένοι μὲ ἔξοχους τουρίστες, ἀλλοῦ τὰ παιδιά καὶ ἄλλοι οἱ γονεῖς, γιορτάζουν τὸ Πάσχα! Κι ἐπιστρέφουν μὲ τὸν αὐτοέκπαινο γιὰ νὰ μᾶς ἐντυπωσιάσουν: Περᾶσαμε ὅρατα. Παλιότερα οἱ ξενημενοὶ εἶχαν ἓναν ἀσπράστο πόδο: Πῶς νὰ γυρίσουν στὸν τόπο τους τὴς ἡμέρες τοῦ Πάσχα.

Ἐτὸ Πάσχα, πρῶτα ὁ Θεὸς... ἔγραψαν στοὺς δικούς τους, πού τοὺς περιμέναν μὲ ἀγῶνι.

Ὁ Παπαδιαμαντῆς καὶ ὁ δικὸς μας ὁ Χρηστοδασὴς ἔγραψαν ὁπέρους σελίδες, περιγράφοντας μὲ ἀπλό, ἀλλὰ πολὺ συγκινητικὸ

Χρονογράφημα

Τώρα πού μοσχობόληρ' ἡ ἀνοιξη καὶ τὰ κλωνάρια ἀνθίζουν, στὰ ὀρθάνοιχτα μάτια τῆς Ζαγορίτι-κῆς ψυχῆς μας τί ὥλο θά προβά-λει;

Ἡ φύση τοῦ Ζαγοριοῦ—μιά φύση πανέμορφη καὶ πλουμιστή ἀπ' ἀρώματα καὶ χρώματα πού τελιωμὲν δὲν ἔχουν.

Τώρα πού μοσχობόληρ' ἡ πασχα-λιά καὶ τῇ Λαμπρῇ προσμένει, ἐ-λάτε μαζί μου στὸν τρελὸ χορὸ τῆς ἀνοιξῆς, νὰ σαλαγιάσουμε στὰ χλοερὰ τοῦ Ζαγοριοῦ λειβά-δια, στὰ φαράγγια καὶ στὶς ρεμα-τιές, καὶ στὶς ψηλὲς ραχοῦλες, ὅπου μᾶς προσμένουν ὑπομονητικὰ τὰ ἐρημικολήσια μας.

Τώρα πού μοσχობόληρ', ἡ ἀνοι-ξη καὶ μᾶς συνεπῆρε ὁ νόστος, ἐ-λάτε νὰ δρασκετεύσουμε γιὰ λίγο ἀπὸ τὸν μόχθο τὸν καθημερινὸ καὶ τὸ τρομερὸ τὸ ἄγχος. Σκοτοῦ-ρες, λύπες, καθυμνοὶ, ἀρήστεια γιὰ σήμερα καὶ ἐλάτε τώρα ὅλοι μαζί, χέρι, χέρι, νὰ σκαφαλώ-σουμε στὰ Νταβέλικα λημέρια—στὰ μετερίζια τὰ ψηλά—ἐκεῖ κον-τὰ στ' ἀστέρια.

Μιάς καὶ μᾶς συνεπῆραν οἱ θύ-μιες, ἄς δώσουμε στὴ σκέψῃ μας μιὰ τάξη, σιγὰ—σιγὰ ν' ἀνέδου-με στοῦ Ζαγοριοῦ τὴν πλάση.

Θὰ σὰς ξεναγήσω στὴν ψυχὴ τοῦ Ζαγοριοῦ—στὴν ὁρατικὴν τῆς Πίνδου. Στὸ τρίγωνο Ἀώ-νου — Πάπιγκου — Κουκουρού-τσου.

Κι' ἄς μποῦμε ἀπ' τὸ «Γυρτό-καμπο», τοποθεσία προνομιακή. Ἀς ἀνασάνουμε γιὰ λίγο κι' ἄς πωθοῦμε ἕνα καφεδάκι στὸ κέντρο τοῦ Τριανταφυλλίου. Πίνοντας γου-λιά—γουλιά, ξεκουράζουμε τὴν σκέψῃ μας ἀτενίζοντας τὰ ψηλό-κορμα πεύκα πού ντύνουν ἀπ' τὰ πόδια μέχρι τὴν κορυφὴ τὸν «Κο-ζιάκο». Ὡραία τὸ βράκαμε ἐδῶ, ὡλ' ἄς μὴ ξεασθοῦμε καὶ παρα-μεινοῦμε πολὺ, γιατί μᾶς περιμέ-νει μεγάλη στροφή.

Προχωρώντας στὸν δασόδρομο πρὸς τὴν Λάστα, θὰ σταθοῦμε στὴν πιὸ ὁμορφὴ τοποθεσία τοῦ χωριοῦ—τὸν Ἅγιο Χαράλαμμο. Ἀπὸ ἐδῶ ἡ πανοραμικὴ θεὰ τοῦ Πάπιγκου μὲ τὰ αἰώνια χιόνια του. Στὴν ποδιά του ἀπλώνεται τὸ Ἠλιοχώρι πού δέχεται τὰ χάδια τοῦ ἡλίου ὁλομερὶς, ὅσο κανένα ἄλλο χωριό. Ὁ Λόφος αὐτὸς κα-τασκοπεύει αἰώνια τὴν κορυφο-γραμμὴ τοῦ Πάπιγκου. Βγάλτε τὰ κιάλια σας καὶ παρατηρήστε στ' ἀπέναντι διάσελλο τ' ἀγριόγι-δα, τὰ σπάνια αὐτὰ ζῶα νὰ κα-τακυλίσουν κοτρώνια.

Ἀς μεταφερθοῦμε τώρα, μὲ τὸ ταχύπλοο σκάφος τῆς φαντα-σίας μας ἀκριβῶς ἀπέναντι στὸ Ἠλιοχωριτικὸ βουνό, στὴ μαγευ-τικὴ «Γυστέρα». Ἡ ἀριεξὴ σ' αὐ-

Στ' ἄντρα τοῦ Ζαγοριοῦ (Νοερὴ ξενάγηση)

τὴ τὴν τοποθεσία στοιχίζει πολὺ ἰδρώτα καὶ κοπιαστικὴ ἀνηφορία. Καὶ τώρα ἄς τὴν ἀπολαύσουμε μὲ βουλιμία.

Ἀς ξεκουρασθοῦμε στὴ χλοερὴ ἐπουρὴ γῆ—πάνω στὴν φτέρη—στὸν ἴσθιο τῆς ὀνῆς. Στὰ πόδια μας μιὰ ἀνάβρα ἀπ' ὅπου ἀναβλύ-ζει κρυσταλλινὸ νερὸ. Βοισκόμα-στε σὲ περιοχὴ μὲ πανήγυρα πεν-κοέλατα.

Τὸ θρόνισμα τὸν φύλλον τῆς ὀ-νῆς ἀνάκατα μὲ τὸ χοροῦ τὸν πεύκων καὶ τὸ τιτίθισμα τὸν που-λιῶν πού σπαθίζουν στὸν ἀέρα, συνθέτουν μιὰ θεία συναυλία πού τὴν συναντᾷ μόνο στὴν παρθένα ἐπουρὴ φύση.

Νὰ κι' ἕνα τελιγγόπουλο στὴν ἀπέναντι πλαγιά, σαλαγαίει τὰ Γκε-σέμια του μὲ τὰ βαρὴ τρακάνια. Γιλάν — Γιλάν — Γιλάν — Γιλάν. Πλουτίζουν τὴν συναυλία μὲ κόντρα μπάσα. Καὶ στὴν ἀπέ-ναντι κορυφὴ νὰ ἕνας πεισιτικός μὲ τὴν φλογέρα του, συμπληρώ-νει κι' αὐτὸς τὴν συναυλία.

Εἰσπνεύστε βαθιὰ νὰ εισχωρή-σουν μέσα σας τ' ἀρώματα τοῦ θυ-μαριοῦ καὶ τοῦ τσαγιοῦ. Ἐδῶ κα-τεῦθαναν τὰ χρόνια ἐκεῖνα τὰ κα-ροβάκια τὸν ξενητενιένον μας ν' ἀλλάξουν τὸν «Χάδα».

Προέρχονταν ἀπὸ τὸν κάμπο τὸν Φαρσάλων—τὸν Γιδά—τὸ Μελίκα καὶ ἀπὸ τὴν Γιουμουλιτζίνα κατακυτρίνοι ἀπὸ τοὺς ἐλῶδες πυ-ρετοὺς καὶ ἐξέστρεφαν τὸ Φθινό-πωρο ὁδοκόκοινοι. Ἐδῶ οἱ φτω-χὰ καὶ ὁδοκόκοινοι. Ἐδῶ οἱ φτω-χὰ καὶ ὁδοκόκοινοι. Ἐδῶ οἱ φτω-χὰ καὶ ὁδοκόκοινοι.

Κι' ἀπὸ ἑξαποστάσαμε καὶ ἀπο-λαύσαμε τὴν θεία μελωδία, ἀ-κούοντες με στὴ γύρω περιοχὴ.

Προχωροῦμε στὰ ἱσκιερὰ νερο-τόπια, σὲ πυκνὸ δάσος ἀπὸ δρυῶ-—ὅπου ἀναβλύζουν στὰ πόδια μας τὰ νερά ἀπ' τὶς πηγὲς τοῦ Ἠλιοχωρί-τικου Κρυοπόταμου. Στοιὺς κατα-ράκτες του χοροπηδοῦν οἱ λαχτα-ριστὲς βουνίστιες πέστορες.

Δὲν θὰ ἐγκαταλείψουμε εὐκολα τὸν Γυστέρα, πολλὰ τὰ θέληγρά-της. Ἀς ἀπολαύσουμε ἀπ' ἐδῶ τὸ ἔξοχο θέαμα τοῦ Πάπιγκου. Ἀγ-ναντεύουμε τὶς γυνεὲς κορυφῆς του ἀπὸ πολὺ κοντὰ. Νὰ ὁπερίφη-μος Ἀβάλος.

Ἐδῶ τὰ κλέφτικα λημέρια τοῦ περιήριμου Νταβέλη. Ἐδῶ πέρα-σε καὶ ὁ Ἅγιος Κοσμάς καὶ καλὸ τύχησε τοῦτο τὸ βουνό—γιατὶ θὰ ἔσωσε πολλὰς ψυχὰς, ὅπως ἔσωσε πραγματικὰ στὴν ἐπιδρομὴ τὸν Γερμανῶν, ὅταν ἔκασαν τὰ χω-ριά μας.

Στὸ βαθὺ φαράγγι πού μᾶς χω-ρίζει ἀπὸ τὸ γυνὸ βουνὸ κι' ἀ-πλώνεται ὡς τὴ «Μπάσα» τοῦ Βουσοχωριοῦ — ἀγναντεύουμε ἀπ' ἐδῶ ψηλὰ τὰ αἰώνια χιόνια, σο-

ριασμένα πούδς ξέρει πόσων και-ρῶν. Σὲ συναρπάζει τὸ μεγαλεῖο τῆς σπάνιας τούτης φύσης. Μετα-φυσώσεαι — ἐκστασιάζεσαι. Ἐδῶ ψηλὰ νιώθεις ἔντονα μιὰ θεία μυ-σταγωγία, πούδς ξέρει; Μπορεῖ ἐ-δῶ νὰ βροῖκεται κι' ὁ Θρόνος τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πούδς ἀναμάρτητος ἔ-χει μάτια νὰ τὸν ἀτενίσαι!!

Ἀλλὰ τὰ κάλλη τῆς Ζαγορίτι-κῆς γῆς δὲν σταματοῦν ἐδῶ. Ἐ-λάτε, ἀλλὰ πούδς ἀναμάρτητος ἔ-χει μάτια νὰ τὸν ἀτενίσαι!!

Ἐδῶ ἡ θεὰ ἀπεριόριστη. Ἀπέ-ναντί μας ἡ κορυφὴ τοῦ Λύγκου κι' ἀνάμεσα ἀπ' τὰ δυὸ βουνὰ κυ-λάνε τὰ νερά τοῦ Ἀώου.

Στὰ πόδια μας ἡ ἐπιβλητικὴ χαράδρα τοῦ Ἀώου, ἀπ' ὅπου γύ-νονται δομητικὰ τὰ νερά του στὸν κάμπο τῆς Κόνιτσας. Κατάφατσα κι' ἡ Κόνιτσα.

Νὰ τὰ δυὸ ποτάμια στὴν κοιλά-δα τῆς. Ἄδως—Βοηδοιάτης. Ἡ θεὰ ἀπλώνεται μέχρι τὴν μεσογέ-φυρα.

Καὶ πάλι πρὸς τὸν Λύγκο. Για-τὶ τὰ δυὸ βουνὰ ἔχουν καὶ τοὺς θρύλους τους. Οἱ μεγαλόσωμοι Ἀράκοι ποὺ κατοικοῦσαν σ' αὐτὰ τὰ βουνὰ ἀναδύονταν ἀπὸ τὶς δρα-κόλινες καὶ ἐκτόξευαν μεγάλα κο-τρώνια μετὰξὺ των.

Ἀς σταθοῦμε ἐδῶ μὲ κάποια ἱ-ερὴ συγκίνηση, γιατί μπροστὰ μας ἀπλώνεται ὅλο τὸ πεδίο τὸν μαχῶν, ἀπ' ὅπου ξεπήδησε ἡ ἐπο-ποιία τοῦ 1940. Ἀγνάντευε πρὸς τὸ Ἐπταχώρι—τὴν Φοῦρα—τὸ Πεντάλοφο. Ἐκεῖ ὁ ἥρωϊκὸς Δα-δάκης μὲ τὸ ἀπόσπασμα τῆς Πίν-δου ὑπεχρέωσε σὲ ἀκαταήγη-τους φαντασμοὺς τοῦ Μοσσολί-νι. Νὰ κι' ὁ τάφος τους στὴ χα-ράδρα τοῦ Ἀώου.

Σὲ τοῦτα τ' ἁγία χόματα ἡ Νί-κη πρωτοστεφάνωσε τὰ Ἑλληνικὰ τὰ ὅπλα. Ἐδῶ πρωτοσκαυόθηκε ἡ Ἰαγὴ «Ἀ ἐ ρ α»!! Ἐδῶ οἱ Ζαγορίτισσες ἑλαιοκομμένες μὲ τὰ πυρομαχικὰ πολέμουσαν πλά-πλάι μὲ τοὺς φαντάρους.

Ἀς πλέξουμε ἕνα στεφάνι ἀπ' τὸ ἀνοξιάτικο «Γιλι» τὸν πεύκων τῆς Πίνδου κι' ἄς τὸ ρίξουμε ἀπ' ἐδῶ ψηλὰ στὸ βυθὸ τοῦ ποταμοῦ Ἀώου, νὰ τὸ παρασθῶν τὰ νε-ρὰ ὡς πέρα τὴν Ἀοθαινιά, στὴ νήπιη τὸν παλαιοκοινὸν πού ἔπεσαν γιὰ τὴν γλυκιά Ἑλλάδα.

Καὶ τώρα!! τί κοιλία!! Εἶναι και-ρὸς νὰ ποσογειοθοῦμε ἀπ' τὰ β-ψη πού βοισκόμαστε στὴν σκληρὴ πραγματικότητα.

Ἦταν μιὰ ἐξίσια ἀνοξιάτικη ὀπτασία.

Στεφ. Πελεκουδάς
Ἠλιοχωρίτης

Τὸ Ριζάρειο Ἰδρυμα, τὸ Ζαγόρι καὶ μεριὰ νωτέρα καὶ ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα

● Στὸν προϋπολογισμὸ τοῦ 1981 τοῦ Ριζ. Ἰδρύματος τὸ 30% τῆς 994/1980 ἀποφάσεως τοῦ Ἐπα-τείου Ἀθηνῶν ὑλοποιήθηκε μὲ τὴν ἀναγραφὴ κοινῶν γιὰ τοὺς κο-νοφελεῖς σκοποὺς τοῦ Ζαγορί-22.600.000 δρχ.

Μὲ τὴν ἐγκρίση τοῦ προϋπολο-γισμοῦ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὑπάρχον-τος Ἰδρύματος ὁικονομικῶν, πε-ρὶ τὰ πραγματοποιήθη αὐτὸς τίς με-ρες, τὸ Δ. Συμβούλιο τοῦ Ριζ. Ἰ-δρύματος θὰ κάνει τὴν κατανο-μὴ τοῦ ποσοῦ στοὺς κοινωφελεῖς σκο-ποὺς πού ὀρίζει: γιὰ τὸ διηρημέ-νη ἀναφερόμενη ἀπόφαση τοῦ Ἐπα-τείου Ἀθηνῶν.

● Ὁλοκληρώθηκε ἕνα μεγάλο κίνητρο τὸν Ριζάρειον στὸν Πα-ραϊά. Τὸ κόστος τοῦ ἔργου εἶναι 150 ἐκατομμύρια δρχ.

Τὸ χρονιατικὸ ἔσοδο ἀπὸ τὸ μέ-γαλο αὐτὸ περιουσιακὸ στοιχεῖο τοῦ Ἰδρύματος ὑπολογίζεται ὅτι πε-ρὶ τὰ 12 ἐκατομμύρια δρχ. ἀπὸ τὰ 30% οἱ προοριζο-μενὲς γιὰ τὸ Ζαγόρι. Οἱ σχετικὲς με-τρίσεις ἔχουν γινεῖ ἤδη.

● Στὴν ἀνταλλαγὴ τὸν περιου-σιακὸν στοιχείων πού ἔγινε με-τὰξὺ Πολιτείας καὶ τὸν ἐκπροσώπο-ν τοῦ Ἰδρύματος ἕνα ἀπὸ κείνα πού περιήλθαν στὴν κυριότητα τῆς Ριζ. Σχολῆς ἦταν καὶ ἡ ἰσχυρὴ Σχολὴ πού βρίσκεται στὴ συμβολὴ τῶν δρόμων Ἀκαδημίας καὶ Χαρ. Τε-κούπη. Τὸ παλιὸ κτίριο κατεστρά-πηκε καὶ ὁ χώρος ἀπὸ 2180 τετραγωνικὰ μέτρα ἔγινε γρήγορα κοινοκίεστη γιὰ σταθμὸς αὐτοκινή-των.

Τὸ χρονιατικὸ ἔσοδο ἀπὸ τὴν κοι-νοκίεση φθάνει τὰ 7 ἐκατ. δρχ. μὲς.

● Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς σχολικῆς χρονιάς 1980—81 τὴ διευθύν-σας τῆς Ριζ. Σχολῆς ἀνέλαβε ὁ Παν-δύσιος τοῦ Ἰδρύματος Ἀρχιμανδρίτης Θεοδώρητος Μπουρνής.

Πρόκειται, ὅπως πληροφορηθή-κα ἐγκύριως, γιὰ ἐκπαιδευτικὸν καὶ ἱερωμένον, ὁποῖος καταβάλλει τὴν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἐκπαιδευτικὴν ἐργασίαν γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς πνευματικῆς στάθμης τῆς Σχολῆς, πού τόσο πολὺ ταλαι-ωρήθηκε τὰ τελευταῖα χρόνια. Εὐχί-μαστε ἐπιτυχία στοὺς εὐγενεῖς σκο-ποὺς του, πού θὰ ἔχουν ὡς συνέ-πεια νὰ προσελκύσει στὴ Σχολὴ καὶ δικούς μας νέους σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τὸν Ριζάρειον.

Ἱστορικό ἀφήγημα

Τὸ βράδυ τῆς Μ. Παρασκευῆς στὰ 1912 γιορτάστηκε ὡς παντοῦ καὶ ὁτο χωριό μου τὴν Καλιτὰ τὸ ἀποκορύφωμα τὸν Παθῶν τοῦ Κυρίου. Ψάλ-θηκαν τὰ ἐγκώμια καὶ σὲ συνέχεια ἔγινε ἡ Ἐξόδος καὶ Περιφορὰ τοῦ Ἐπιταφίου. Ἐνα μεγάλο παιδί εἶχε γράψει σὲ δυὸ τετράδια ξεχωριστὰ τὰ ὀνόματα τὸν «ζώντων καὶ τεθνάντων» καὶ οἱ οἰκογένειες τοῦ χωριοῦ ἀκούοντάς τὰ ἀπὸ καθε ἀντιπρόσωπο, πού ἀφῆνε στο δίσκο ἕνα κέρμα γιὰ τυχερὸ τὸν παπαδὸν καὶ φιλοδώρημα τοῦ γραμματικοῦ.

Ὅταν ἦρθε ἡ ἱερὴ στιγμὴ τῆς περιφοράς, μπροστὰ πῆγαιναν μὲ ταξὶ τὸν Ἐπιτάφιο ἀπὸ τὴν μὴ τὸν κώχη καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ὁ Παπαδημήτρης. Μπροστὰ - μπροστὰ ὅλοι οἱ ψαλταδες: Ὁ Σιῶλος, ὁ Παντελής ὁ Ζιάκας, ὁ Χριστόδουλος Ἀθανασοῦλας—μόνιμοι αὐτοί—κι οἱ ταξιδιμένοι ὁ Κώστας ὁ Βαρναβας, ὁ Πέτρος Βίκας, οἱ Τάσιος καὶ Ἀχιλλεὺς Τενοπουλοῖ καὶ ἐμεῖς ὅλα τὰ σχολαροῦδια πού εἰχαμε πάρει μέρος καὶ αὐτὰ ἐγκώμια, ψάλαμε τὸ ὁμοτι-κὸ: «Τὸν ἡλιον κρύψαντα τὸς ἴδιος ἀκτίνες...»

Ἡ συνοδεία, πού πέρασε τὸ Γυναικωνίτη καὶ τὴν πόρτα του, ἀκολουθοῦ-στο μεσοχώρι ὅλο τὸ ἐκκλησιόσμο μὲ ἀναμμένες τὶς κόκκινες λαμπάδες. Μάλιστα ἡ γεροντότερη καθε οἰκογένειας δυὸ—μιὰ τὴ δικὴ τῆς καὶ μιὰ γιὰ τὶς ψυχές, πού ὁ θάνατος καὶ ἡ Ἀνάσταση τοῦ Σωτῆρος Ἐλευθέρωσε «συντρί-φας πύλας θανάτου καὶ ἀνοίξας πύλας παραδείσου τοῖς ἀνθρώποις!...».

Μόλις ἡ ἀκολουθία ἔφτασε κάτω ἀπὸ τὸ μεγάλο πλάτανο, βρέθηκε μπρο-στὰ σὲ τρεῖς ζαπτιέδες σταλμένους ἀπὸ τὸ Μουντούρη τοῦ Τσεπελοβου.

Κάθονταν σοβαροί, βλοσυροί, μὲ στριμμένα μουστάκια, μὲ κόκκινα φέ-σια, μὲ τὰ ντουφεκία ὀπλωτὰ διπλὰ στὰ γόνατά τους!... Τὸ φέσιμό τους ε-δεχκε πῶς περιφρονούσαν τὶς ἱερὲς στιγμὲς τῆς Θρησκείας μας, πού ζούσε ἐντονα ὅλο τὸ χωριό!...

Ἦταν ἡ παρουσία τῆς Ὁθωμανικῆς ἐξουσίας!... Ἡ παρουσία πού θύμιζε τὴ μοῦρη τὴ σκλαβία καὶ στὶς ἁγίες ὥρες πού τὸ ἔθνος γιόρταζε αὐσσωμα ἐναποθέτοντας σ' αὐτὲς τὶς ἐλπίδες τὶς ἀκοίμητες τὶς λαχτάρεις τὶς αἰσίσστες τοῦ λυτρωμοῦ του!...

Οἱ κομπάνες οἱ δυὸ—τοῦ μεσοχωριοῦ καὶ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς—χτυ-ποῦσαν πένθιμα.

Ὁ Παπακονόμος—ὁ παππούς μου—ἀντικρύζοντας τὴν ἀσέβεια καὶ τὴν περιφρόνηση στὸ Σταυρωμένο μας Θεὸ τὸν ἐχθρῶν τὸν προαγώνιον, πού ἦ-ταν οἱ σταυρωτὲς τοῦ λαοῦ μας τοῦ βασανισμένου, μπουκώσε ἀπὸ τὸ θυμὸ του!... Τὰ σάγονια καὶ τὰ γκριζὰ μακριὰ γένια του ἔτρεμαν. Τὰ κεφάλια τὸν πηγαίνονταν σὰν ἐκκρεμὲς καὶ ὁλόκληρος εἶχε γινεῖ ἕνα ἡφαιστειακὸν, ἐτοιμὸ νὰ ἐκραγῇ!

Βάσταζεν ὁμοῦ καὶ ἡ ἀκολουθία προχώρησε στὰ γκολντερίμια τοῦ χωριοῦ μας. Ἐνα ποταμὶ φωτεινὸ φάνταζε πίσω ὁ κόσμος, ὁ κόσμος ὁ πολὺς, τότε πού τὸ χωριὸ μας ἦταν στὴν ἀκμὴ του!... Ἀπὸ καθε σπιτί ἐξέκοβε μιὰ κωὰ γιὰ νὰ ράνει τὸν Ἐπιτάφιο μὲ μπουριά καὶ νὰ θυμιστοῖ μὲ τὸ λιβανιστήρι.

Ἐτοί μὲ τὸν ἀρωματὸν τὴν εὐωδίαν καὶ τοῦ λιβανιοῦ τὸν καπνὸ μὲ τὸν ἀνοξιάτικον λουλουδιῶν τὸ μοσχομύρισμα καὶ τῆς νυχτερινῆς δροσιάς τῆς πνοῆς, μὲ τὸν ἀρδωδιῶν καὶ κοτσῶν τὶς γλυκόλαλες ἐρωτικὰς τριλίες καὶ τὶς κωδωνοκρουσίες τὶς θλιβερὲς ἐνώνονταν καὶ οἱ ἀπαλοὶ ἄχοι τῆς ψαλτικῆς καὶ καταστάλαζαν στὶς ψυχὰς ὅλων μας γεμιζόντας τες μὲ ἀγαλλίαση καὶ πίστη.

«Ὡ γλυκὺ μου ἔαρ, γλυκυτάτον μου τέκνον, πού εἶς Σοῦ τὸ καλὸν»... πλύνεται τώρα σ' ὅλο τὸ χωριό, στὶς ρεματιές ὡς τὸ ποταμὶ κάτω, πού τὰ νερά του δὲν ἔχουν τὸ βουητὸ τὸ χειμωνιάτικο, ἀλλὰ τὸ τραγοῦδι τ' ἀπὸ τὰ πα-λαιὰ γαλινεμένα, τὸ τραγοῦδι τῆς ζωῆς, πού τὸ νερὸ χορίζει: σ' ὅλα τὰ πα-λαιά.

Φτάνομε στὸ σταυροδρόμι τοῦ Λύγκου, ὅπου γίνετα ἡ πρώτη δέση καὶ στὸ σταυροδρόμι τοῦ Σπυροπούλου ἡ δευτέρη. Κατηφορίζομε στὸν πύρ-νο τοῦ Παπαδημήτρη, ἀπ' ἐκεῖ στὰ Βελιότικα, στὴς Κονομάτεις καὶ περπα-τοῦμε πάλι στὸν πλάτανο, ὅπου θὰ γινόταν ἡ τρίτη καὶ τελευταία ὑπὲρ τὸν ζώντων αἴτηση μὲ ἐκφώνηση τὸν ὀνομάτων τοῦ τετραδίου.

Ἐδῶ πάλι οἱ τρεῖς ζαπτιέδες τὸ ἴδιο ἀγριεμένοι καὶ περιφρονεῖς τὸν ἱε-ρώ καὶ ὁσίον μας.

Στάθηκαν ὁ Παπακονόμος ὁλόρθος, ἀγέροχος μὲ πῖο γρήγορες τώρα τὶς τολαντεύσεις τοῦ λευκόμαλλου κεφαλοῦ του.

Προσοχή, γαϊδούρια! Παρουσιάστε ὄπλα!

Κι ἐκεῖ πού ὅλοι καρτερούσαμε ν' ἀπευθύνει τὴν τρίτη καὶ τελευταία πα-ράκληση, ἀκούμε τὴ βροντερὴ φωνὴ του: «Υπὲρ ἐλέους, κράτους ζωῆς, υγεί-ας τοῦ... Σουλτάνου Ἀβδούλ - Χαμίτ...». Πέρασε ἀπὸ τὰ συγνεφὰ μὰ δὲν ψάλαμε σὰν ἐπὶ τὸ «Κύριε, ἐλέησον» ὅπως στὶς προηγούμενες δέσεις!...

Τότε ξύπνησαν μέσα του τὰ ἀποθεμένα συναισθήματα ἀπ' τὰ ματωμένα ράσα τὸν Παπάδων τῆς Χριστιανοσύνης!... Ἐξέπασε τὸ ἡφαιστιακὸ τῆς καρδίας του, γιὰ νὰ κατακῆει τοὺς διώχτες τοῦ Ἑλληνισμοῦ!... Ἡ λάβα πού πύρωνα τὰ φυλλοκαρδία του σ' ὅλη τὴ βασανισμένη του ζωὴ ἔλαυσε τὰ μούτρα τὸν ἀντιπροσώπων τῆς Τουρκίας!... Τοὺς φώναξε κατὰμουτρα κυτταζόντας τοὺς αὐστηρά: «Προσοχή, γαϊδούρια! Παρουσιάστε ὄπλα! Πολυχρονίζω τὸ Σουλτὰ-νο κι ἐσεῖς ἀσεβεῖτε στὸ Μεγάλο τοῦ Ὀνόμα;»

Οἱ χωριανοὶ ἀναταράχθηκαν καὶ περίμεναν μὲ τρόμο τὴν ἀντίδραση τὸν ἀστονομικῶν.

Οἱ ζαπτιέδες ὅμοι σὰν κουρτισμένες μηχανές σηκώθηκαν, πλησίασαν τὸν ὑβριστὴ τους... καὶ παρουσίασαν ὄπλα! Παρουσίασαν ὄπλα μπροστὰ στὰ Ἀ-γία τὸν Ἀγίων, πού ἐπὶ αἰῶνες δυναστεύουν μὲ τὴν κυριαρχία τους!...

Κι ὁ παπανούσιος ξαλαφρωμένος, ἐκτονωμένος, μὲ ἀκίνητο πιά τὸ κεφαλί-συνέχισε: «Υπὲρ ἐλέους, κράτους, ζωῆς, εἰρήνης, υγείας... τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν ἔθνους καὶ σύμπαντος τοῦ ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ πικρᾷ δουλείᾳ Ἑλληνισμοῦ!».

Τότε ἐμεῖς ὅλοι μαζί οἱ πιστοὶ μ' ὅλη μας τὴ δύναμη ψάλαμε τὸ «Κύριε, ἐλέησον» πού ἀνέβηκε ψηλὰ ὡς τὸ Θεὸ ἐκείνη τὴ νύχτα τῆς σηματοδικῆς, πού τὸ παιδί του πέθανε γιὰ τὸν κόσμον ὅλο, γιὰ μᾶς τοὺς σκλάβους πού τὸν παρα-καλούσαμε!...

Συνεχίστηκεν ἔπειτα ἡ δέση μὲ τὴν ἐκφώνηση ὅλων τὸν ζώντων τοῦ χω-ριοῦ μας ἀπὸ τὸ σπιτί τῆς πατριαρχικῆς οἰκογένειας τοῦ γιαιτροῦ μας ἀείμνη-στου Στεφάνου ὡς τὶς τελευταῖες οἰκογένειες τὸν ἀκροῖον σπιτίων!...

Οἱ ζαπτιέδες σὰν ἀγῶματα, παρουσίαζον ὄπλα καὶ ὑστερὰ «ὕπὸ μάλης» συνόδεψαν τὴν λιτανεὶα στὸ κοιμητήριον, ὅπου ἔγινεν ἡ δέση γιὰ τοὺς «τεθνε-ῶντες» καὶ ἐκφωνήθηκαν τὰ ὀνόματά τους κάτω ἀπὸ τὴν ψαλτικὴ παράκληση (...μνήσθητι, συγχώρησον τὰς ψυχὰς τὸν δούλων σου).

Ὅταν ἡ λιτανεὶα ξαναπῆκε στὴν ἐκκλησίαν καὶ οἱ ζαπτιέδες σκόλασαν τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν τους, ὁ Παπανούσιος ἱκανοποιημένος ἀπὸ τὴν τοπείνω-ση τῆς Τουρκικῆς ἐξουσίας ὡμωσε τὸ ἀσπένιο Εὐαγγέλιον κάτω ἀπὸ τὸν με-σασίον προκείμεν καὶ μὲ βαθεῖα, κατονυκτικὴ φωνή, προσφώνησε: «Πρόσχομεν. Σοφία!» Τότε οἱ δυὸ λέξεις γέμισαν ὅλο τὸν ἱερὸν χωρὸν καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἀγασμένες καταστάλαξαν στὶς ψυχὰς ὅλων μας, γιὰ νὰ διαφανεθῶν τὶς σκέψεις καὶ τὶς λαχτάρεις παρορμητικῶν μας σὲ μιὰ ἀληθινὴ χριστιανικὴ ζωὴ γεμάτη πίστη καὶ καρτερία!...

Πέρασαν ἕνας χρόνος σηματοδικὸς γιὰ τὴν ζωὴ τοῦ λαοῦ μας!... Στὸν ἴδιον τόπο τώρα, τὴν ἴδια ὥρα καὶ μὲ τὰ ἴδια πρόσωπα διαδροματίζονταν τὰ ἴδια Θρησκευτικὰ συμβάντα καὶ γεγονότα σὲ διαφορετικὸ ὅμοιο μοτίβο.

Τώρα γιόρταζεν ἡ Καλιτὰ καὶ ὅλη ἡ καινούρια Ἑλλάδα τὴν πρώτη ἐλευ-θερίαν ἀνοιξῆς, τὰ πρῶτα ἐλεύθερα Πασχαλινὰ ἑορτάζοντα ὑπὲρ ἀπὸ ζοφωδὴ ὑπὸ πέντε ὁλοκληρῶν αἰώνων σκλαβιάς!...

Χωρὶς παρουσία ἐξουσίας κατακτητῆ, χωρὶς τρόμους καὶ τριμμούς ὀδόν-των, χωρὶς δάκρυα καὶ αἵματα καὶ λαχτάρεις! Ἀλλὰ κάτω ἀπὸ τὸ χάδι τ' ἀπα-λοῦ τῆς γαλανολευκ

ΣΧΟΛΕΙΑ ΚΑΙ ΔΑΣΚΑΛΟΙ ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

(Ἀποσπάσματα ἀπὸ μελέτη γιὰ τὴν μητροπολιτικὴν Ἐπαρχία Ἰωαννίνων)

(2ον)

Πρὶν παραθέσουμε τοὺς καταλόγους μὲ τὰ ὀνόματα τῶν εκπαιδευτικῶν καὶ τῶν χωριῶν στὰ ὁποῖα ὑπηρετοῦσαν, καθὼς ἐπίσης καὶ τὰ στοιχεῖα ποὺ ἀναφέρονται στὸ χρόνο τῆς ὑπηρεσίας τους καὶ στὸ εἶδος καὶ τὸ ὄφρος τῆς ἀμοιβῆς τους, πρέπει νὰ σημειώσουμε τὰ ἑξῆς: Στὴν περικοχὴ τῆς μητρόπολης Ἰωαννίνων, ὅπως καὶ στὶς μητροπολιτικὲς ἐπαρχίες ποὺ ἀνήκαν στὸ χωρὶο τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, εἶχε διαμορφωθεῖ μὲ τὴν παράδοσιν μιὰ παράδοσιν ποὺ ρύθμιζε τὰ θέματα τῆς πρόσληψης τῶν δασκάλων, τῆς ἀμοιβῆς, τῶν προσόντων τους κλπ. καὶ ἐξασφάλιζε κάποιες ἐγγυήσεις γιὰ τὴν καταβολὴ τῶν ἀποδοχῶν στὸ διάστημα τῆς ὑπηρεσίας τους. Ὅλα αὐτὰ τὰ θέματα εἶχαν στενὴ σύνδεσιν καὶ μὲ τὸν τρόπο τῆς διοικήσεως καὶ τῆς ἐποπτείας τῶν σχολείων τὴν ἐποπτεία ἀσκούσαν οἱ Ἐφοροεπίτροποι τῶν χωριῶν, ὅργανα ἐκλεγμένα γὰρ τὸ χειρισμὸν ὑποθέσεων ἐκκλησιῶν καὶ σχολείων στὰ πλαίσια τῆς ἀλληλοεξάρτησης ποὺ ὑπῆρχε κατὰ τὴν Τουρκοκρατία. Ἡ παράδοσιν ποὺ διαμορφώθηκε περιεῖχε στοιχεῖα ἐθνικοῦ δικαίου, προπαντὸς ὅμως στρεφόμενα στὰ προνόμια ποὺ εἶχε ἐξασφαλίσαι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία γιὰ τοὺς ὑπόδουλους, τὰ ὁποῖα ἀσκούσαν οἱ κατὰ τόπους μητροπολίτες. Ἐκφράση τῶν προνομίων αὐτῶν τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελοῦν οἱ ὁδηγίες ποὺ ἐστῆσαν κατὰ καιροὺς οἱ μητροπολίτες καὶ στὶς ὁποῖες ἀποτυπώθηκαν καὶ τὴν προσωπικὴ τους βούλησιν. Τέτοιες ὁδηγίες ἐξέδωσε στὰ τέλη

ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ

Ἐπιμελήτριας τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων

τοῦ 1870 ὁ τότε μητροπολίτης Ἰωαννίνων Σωφρόνιος¹. Οἱ ὁδηγίες αὐτὲς², ποὺ κωδικοποιῶσαν κατὰ κάποιον τρόπο καὶ τὰ ὅσα ὡς τότε ἴσχυαν, εἶχαν ὀπωσδήποτε ἐφαρμογὴ καὶ στὶς ἐπόμενες δεκαετίες.

Ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τῶν ὁδηγιῶν σημειώνουμε τὰ παρακάτω, ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τοὺς διορισμοὺς, τὴν ἐξασφάλισιν τῆς μισθοδοσίας, τὰ προσόντα τῶν δασκάλων κ.λπ.:

1) Εὐθύνη καὶ δικαιοδοσία γιὰ τὸ διορισμὸν τῶν δασκάλων εἶχαν μόνον οἱ Ἐφοροεπίτροποι καὶ ὁ μητροπολίτης, ὁ τελευταῖος σὲ θέματα ἡθικῆς καὶ θρησκευτικῶν πεποιθήσεων ἀγνωστων δασκάλων.

2) Ὁ διορισμὸς ἴσχυε γιὰ ἓνα ἢ δύο χρόνια γεγονὸς πρὸς πιστοποίηση καὶ ἀπὸ τὸ βιβλίο καταχωρίσεων τῶν συμφωνητικῶν ἢ συμβολαίων διορισμοῦ τῶν δασκάλων τῆς μητρόπολης Ἰωαννίνων (1891—1904). Ἐκεῖ ρητὰ ἀναφέρεται σὲ κάθε περίπτωση, γιὰ πόσο χρονικὸ διάστημα γίνονταν ἡ πρόσληψις τοῦ δασκάλου.

3) Οἱ δάσκαλοι ἦταν ὑποχρεωμένοι νὰ παρουσιάσουν τὰ πιστοποιητικὰ σπουδῶν τους γιὰ νὰ μποροῦν νὰ διοριστοῦν, ἢ βεβαιώσεις τῶν κοινοτήτων στὶς ὁποῖες προὑπηρέτησαν, ἀποδεικτικές τῶν προσόντων ποὺ διέθεταν. Ὅταν δὲν ὑπῆρχαν τέτοια στοιχεῖα, ὁ ὑποψήφιος ἐξετάζονταν αὐστηρὰ μάλιστα, ἀπὸ τοὺς καθηγητὲς τῆς Ζωσιμαίας Σχολῆς καὶ ἐπαρνε τὸ σχετικὸ πιστοποιητικόν.

4) Ἦταν ὑποχρεωτικὴ ἡ ἐπικύρωση τοῦ συμφωνητικοῦ τῆς πρόσληψης δασκάλου, ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα καὶ φυσικὰ ἡ καταχώρισίς του στὸ σχετικὸ βιβλίο τῆς μητρόπολης. Γιὰ τὴν καταχώρισιν ὁ δάσκαλος πλήρωνε ὀρισμένον ποσό, ἀνάλογον μὲ τὴν ἀμοιβήν ποὺ ἔπαιρνε. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ ὑποχρέωσις αὕτη δὲν τηροῦνταν αὐστηρὰ, ὅπως διαπιστώνουμε κυρίως ἀπὸ τὸ βιβλίο καταχωρίσεων τῶν ἐτῶν 1891—1904, στὸ ὁποῖο, χρόνον μὲ τὸ χρόνο, ἐγγράφονται ὅλοι καὶ πρὸς λιγότερες καταχωρίσεις.

5) Ὁ δάσκαλος μποροῦσε νὰ παυθεῖ ἀπὸ τὴν θέση του, ὕστερα ἀπὸ δύο συνεχεῖς παρατηρήσεις, πρώτη ἀπὸ τοὺς ἐφοροεπίτροπους καὶ δεύτερη ἀπὸ τὸν μητροπολίτην, καὶ τρεῖς «παρεκτροπές». Ἡ παύσις τὸν στερούσε ἀπὸ τὸ πιστοποιητικὸν γιὰ ἀποδοτικὴ ὑπηρεσία του στὴν κοινότητα.

6) Γίνονταν κράτησις ἀπὸ τὴν ἀντιμισθία τοῦ δασκάλου τῶν 2/12 τῶν ἐτήσιων ἀποδοχῶν του· αὐτὰ πληρώνονταν μὲ τὴν τελευταία ἐξόφλησιν. Ἦταν μιὰ ἐξασφάλισιν ἀνέναντι τῶν δασκάλων ποὺ ἐγκατέλειπαν τὴν θέση τους καὶ παρέβαιναν ἔτσι τοὺς ὅρους τοῦ συμφωνητικοῦ.

7) Ἄν ἡ ἐφοροεπίτροπεία ἦταν ὑπεύθυνη γιὰ τὴν παύσιν τοῦ δασκάλου, χωρὶς σοβαρὰ αἰτία, τότε τὰ μέλη τῆς ἦσαν ὑποχρεωμένα νὰ πληρώσουν «ἑξ ἑδίων» ὅχι μόνον τοὺς καθυστερούμενους μισθοὺς τῶν δασκάλων, ἀλλὰ καὶ ὅσους θὰ ἔπαιρναν ὡς τὴν λήξιν τῆς σύμβασής τους. Αὐτὸ ἀποτελοῦσε μιὰ σοβαρὴ κατοχύρωσις τῆς θέσεως τῶν δασκάλων ἀπὸ τὰς ἀυθαίρετες ἐπεμβάσεις καὶ τῆς φεατριαστικῆς συναλλαγῆς τῶν ἐφοροεπίτροπων, ποὺ καὶ τότε δὲ σπάνιζαν.

Συγκρίνοντας τὰ στοιχεῖα τῶν δύο καταλόγων τῆς μητρόπολης Ἰωαννίνων καὶ τοῦ πίνακα τοῦ γενικοῦ προξενείου, καταλήγουμε στὶς ἑξῆς γενικὲς καὶ εἰδικὲς παρατηρήσεις:

1) Στὸν κατάλογο II τῆς μητρόπολης σημειώνονται 167 χωριά, στὰ ὁποῖα εἶχαν ἱδρυθεῖ σχολεῖα κάθε κατηγορίας (Ναυτοσχολεῖα, Γραμματοδιδασκαλεῖα, Δημοτικά, Παρθενάγωγεια, Ἑλληνικά, Ἑλληνιστικά). Ἀπ' αὐτὰ ἄλλα λειτουργοῦσαν συνεχῶς καὶ ἄλλα, γιὰ διάφορους λόγους, κυρίως οικονομικοὺς, περιοδικά. Ἄν στὸν κατάλογο II προσθέσουμε καὶ τὰ 27 ἐπιπλέον χωριά τοῦ καταλόγου I (τμήμα Κορρέων), ὁ ἀριθμὸς τῶν χωριῶν ἀνέρχεται σὲ 194³.

2) Στὶς στήλες τῶν καταλόγων, ἐνῶ σ' ὀρισμένα χωριά σημειώνεται ὑπαρξὴ σχολείου, δὲ σημειώνεται ὁ ἀριθμὸς τῶν τάξεων. Κάτι τοιοῦτο μπορεῖ νὰ τὸ θεωρήσουμε ὡς ἐνδειξὴ ὅτι ὑπῆρχε μὲν ἱδρυμένο σχολεῖο, ἀλλὰ δὲ λειτουργοῦσε. Ἄν ὑποθέσουμε αὐτό, τότε πρέπει νὰ ὑπολογίσουμε ἕναν ἀριθμὸ 98 χωριῶν στὰ ὁποῖα δὲ λειτουργοῦσαν σχολεῖα. Μία τέτοια ὁμολογία εἶναι πολὺ ἀδύνατη γιὰ νὰ τεκμηριώσῃ ἀπὸ δεξιῇ, γιὰ τὴν ἀντιταχθεῖ ἡ ἀποψή ὅτι δὲν ἔχουν σημειωθεῖ τὰς ἐκείνη στήλῃ ἐπειδὴ, κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς σύνταξης τοῦ καταλόγου, ἔλειπαν τὰ στοιχεῖα, παρόλο ποὺ τὸ σχολεῖο λειτουργοῦσε⁴. Ὅσα οἱ καταχωρίσεις τῶν συμφωνητικῶν τῶν δασκάλων μποροῦν νὰ δώσουν στοιχεῖα πρὸς νὰ μὴν ἀμφισβητοῦνται, γιὰ τὴν ἀπὸ τὴν μητρόπολη Ἰωαννίνων δὲν εἶναι καταχωρισμένα ὅλα τὰ συμφωνητικὰ τους.

3) Στὸν πίνακα τοῦ γεν. προξενείου Ἰωαννίνων σημειώνονται 171 χωριά (ἐκτὸς τῶν σχολείων τῆς πόλης), στὰ ὁποῖα ὑπῆρχαν ἢ ἔπαιρναν νὰ λειτουργοῦν σχολεῖα, ἄσχετα ἂν αὐτὸ γινόταν ἢ ὄχι. Στὴν πραγματικότητά τὰ χωριά εἶναι 176, γιὰ τὴν ἑξῆς: Λάθος στὴν ἀναγραφὴ τοῦ αὐξ. ἀριθμοῦ⁵. Κατὰ τὸ σχολικὸ ἔτος 1895—96 ποὺ συντάχθηκε ὁ πίνακας, συμφωνοῦν μὲ τὰ στοιχεῖα ποὺ πῆρε ὁ γενικὸς πρόξενος ἀπὸ τὴν μητρόπολη Ἰωαννίνων, δὲ λειτουργοῦσαν σχολεῖα σὲ 78 χωριά⁶. Ἄν ἐφαρμόσουμε τὸν ἀριθμὸ αὐτὸ ἀπὸ τὸν ἀριθμὸ τῶν 176 χωριῶν τοῦ πίνακα, φτάνουμε στὰ 100 περίπου χωριά, στὰ ὁποῖα ἐμφανίζονται νὰ λειτουργοῦν σχολεῖα: κατὰ δηλ. ποὺ πλησιάζει τὸν ἀριθμὸ τῶν καταλόγων τῆς μητρόπολης Ἰωαννίνων τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1893—1894, ἂν ὑπολογίσουμε ὡς στοιχεῖο τῆς μὴ λειτουργίας τῶν σχολείων τὸ γεγονὸς ὅτι δὲ σημειώνονται τάξεις στὶς στήλες τοῦ καταλόγου II⁷. Ὅστε ὅμως καὶ οἱ ὑπολογισμοὶ αὐτοὶ εἶναι ἀκριβεῖς, γιὰ τὴν καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ πίνακα τοῦ γεν. προξενείου εἶναι ἑλλιπῆ, ὅπως εἶναι ἑλλιπῆ καὶ τὰ στοιχεῖα ποὺ ἐξάγονται ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τῆς μητρόπολης. Μία ἀκόμη δυσχερὴς γιὰ τὸν ἀκριβὴ προσδιορισμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σχολείων ποὺ λειτουργοῦσαν κατὰ τὴν περίοδο αὕτη, προέρχεται ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι χωριά ποὺ ἀναφέρονται στὸν πίνακα τοῦ γενικοῦ προξενείου δὲν ἀναφέρονται καθόλου στὸν καταλόγον τῆς μητρόπολης καὶ ἄντιθετα. Ἀκόμη, ἐνῶ στὶς καταλόγους τῆς μητρόπολης σημειώνεται ἡ λειτουργία σχολείων σὲ χωριά τῆς ἐπαρχίας, δὲν εἶναι οἱ καταχωρίσεις τῶν συμφωνητικῶν τῶν δασκάλων στὰ σχετικὰ βιβλία τῆς μητρόπολης γιὰ τὴν σχολικὴ χρονιά ποὺ καταρτίστηκαν οἱ κατάλογοι. Δὲν ὑπάρχει δηλ. ἡ ἀναμφισβήτητη ἀπόδειξις τῆς λειτουργίας ἐνδὲς σχολείου. Καὶ οἱ περιπτώσεις αὐτὲς εἶναι ἀρκετὲς, ὅπως μπορεῖ νὰ διαπιστώσῃ κανεὶς ἀπὸ τὴν ἀντιπαραβολὴν τῶν καταλόγων τῆς μητρόπολης γιὰ τὰ σχολεῖα ποὺ λειτουργοῦσαν μὲ τὸν πίνακα τῶν σχολείων ποὺ συντάξαμε, μὲ βάση τὰ καταχωρισμένα στὰ βιβλία τῆς μητρόπολης συμφωνητικὰ ἢ συμβολαία.

Ὅλα αὐτὰ δημιουργοῦν σύγχυση καὶ ἔτσι εἶναι δύσκολο νὰ προσδιο-

• ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ 104 ΣΕΛ.

ΟΙ ΓΙΟΡΤΕΣ ΤΟΥ «ΠΑΣΧΑ» ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΟΥ

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΕΣ: Οἱ προετοιμασίες γιὰ τὸ Πάσχα στὸ Τσερβάρι ἀρχίζαν κυρίως τρεῖς ὁδομάδες νωρίτερα. Ἡ πρώτη τοὺς δουλεῖα, ὅλων, ἦταν νὰ κάνουν μιὰ γενικὴ καθαριότητα τοῦ σπιτιοῦ. Ἐπακροῦσε ἡ συνήθεια νὰ βράζουν νερὸ καὶ νὰ περιχύνουν—νὰ πετάξουν μὲ ὀρμητὴν τὸ νερὸ—σ' ὅλα ἀπολύτως τὰ ξύλινα μέρη τοῦ σπιτιοῦ, πατώματα, ντι-βάνια, πόρτες, παραθώρια κλπ. Ἐπακροῦσε ἡ ξύσιμο ὅλων τῶν ξυλίνων ἐπιφανειῶν μὲ σκληρὴς δοῦρας, ἀκόμα καὶ μὲ μαχαίρια καὶ ἑπειτα ὀνίτσια μὲ κρύον νερὸ γιὰ ξέπλυμα. Ὅλη αὕτη ἡ διαδικασία λεγόταν: ξέμπτισμα. Συνήθιζαν ἀκόμα οἱ καλὲς φίλες καὶ οἱ καλὲς γειτόνισσες νὰ βοηθοῦν ἡ μιὰ τὴν ἄλλη. Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ καθάριζαν καὶ τὰ μπουχαριὰ καὶ τ' ἄσπριζαν ἀπὸ μέσα καθὼς καὶ τοὺς ἐσωτερικοὺς τοίχους τοῦ σπιτιοῦ.

Ἡ καθαριότητα αὕτη ἦταν ἐμμεσὰ σωτήρια καὶ γιὰ τὴν καταστροφή τῶν κοριῶν ποὺ σὲ λίγο καιρὸ θὰ κάνανε τὴν ἐμφάνισή τους.

Ὡς τὴν μέρα τοῦ Λαζάρου ἔπρεπε ἀπαραίτητα ὅλοι νὰ εἶχαν ξανακατορθοῖ καὶ ταχτοποιήσει τὰ σπιτία τους.

Ἡ ΜΕΓΑΛΗ ΒΑΘΜΑΔΑ. Νηστεία, προσευχὴ καὶ μετάνοια. Μία ἐκφράσις θλίψεως ἦταν ζωγραφισμένη στὰ πρόσωπα ὅλων. Τὴ λήθη τῶν παιδιῶν τὴ μετρίαζαν οἱ σχολικὲς διακοπές. Οὐτὲ γλέντια οὐτε διασκεδάσεις.

Σήμερα μᾶρος σὺρανὸς σήμερα μᾶρος μέρα. Σήμερα ὅλοι θλιβόνταν καὶ τὰ θοῦνὰ λυποῦνταν.

Σήμερα ἔβαλαν βουλὴν οἱ ἄνομοι Ἐβραῖοι. Οἱ ἄνομοι παράνομοι καὶ οἱ τριτοκαταμεινέοι. Γιὰ νὰ σταυρώσουν τὸν Χριστὸν τὸν πάντων βασιλέα.

Ἀπὸ τοὺς ἐσπερινούς ὅλης τῆς ὁδομάδας καὶ ἀπ' ὅλες τῆς πρωινῆς ἀκολουθίας πέρα ἀπὸ τὴν Μεγ. Πέμπτῃ δὲν ἔλειπε κανεὶς.

Μὲ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον παρακολουθοῦσαν τὸ τροπάρειο τῆς Κασσιανῆς στὸν ἑσπερινὸ τῆς Μεγ. Τρίτης.

Τὴ Μεγ. Τετάρτῃ ὁ παπὰς μαζί μὲ τὸν ψάλτη γύριζε στὰ σπιτία μὲ εὐχέλαια. Σὲ κάθε σπιτί εἶχαν ἑτοιμάσει ὁμὰ ἀγάδια, ἀλεύρι καὶ ἄλλα. Ὁ παπὰς τὰ εὐχέλαιε καθὼς καὶ τοὺς σπιτικούς. Στὸν παπὰ καὶ τὸν ψάλτη ἔδιναν ἀγὰ ἀντὶ γιὰ χορματά.

Τὴ Μεγ. Πέμπτῃ κάθε οἰκογένεια ἔβραζε καὶ ἔβαφε ἀγὰ καὶ ἔκανε κολοῦρες γιὰ νὰ στελμοῦν καὶ στὰ ἀναδεχτοῦριά τους. Τ' ἀγὰ κυρίως τὰ βάραν καὶ κ.

Τὸ Μεγ. Σάββατο οἱ ἀρραβωνιασμένοι στέλνανε στὶς ἀρραβωνιαστικὲς τοὺς μιὰ λαμπάδα γιὰ τὴν Ἀνάστασι. Τὰ παιδιά μὲ ἀγωνία περιμέναν πότε νὰ ἐμφανιστοῦν γιὰ νὰ φορέσουν τὰ καινούργια τους ρούχα.

Ἡ ΑΝΑΣΤΑΣΗ. Οἱ καμπάνες γιὰ τὴν Ἀνάστασι χτυποῦσαν μισὴ ὥρα νωρίτερα ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα. Οἱ μαρνάδες ἔβαζαν τὰ παιδιά τους νὰ κοιμηθοῦν ἀπὸ νωρὶς γιὰ νὰ τὰ ξυπνήσουν στὶς 12 τὰ μεσάνυχτα γιὰ τὴν Ἀνάστασι. Λίγο πρὶν ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα ἡ μιὰ γειτόνισσα χτυποῦσε τὴν πόρτα τῆς ἄλλης γιὰ νὰ τοιμαστοῦν γιὰ τὴν ἐκκλησίαν. Ἐβλεπε κανεὶς ὁμὰδες νὰ ἐσχύνονταν στοὺς δρόμους τοῦ χωριοῦ καὶ νὰ προχωροῦν γιὰ τὴν ἐκκλησίαν.

Ἡ ἀκολουθία γιὰ τὴν Ἀνάστασι γινόταν στὸν Ἀγ. Νικόλα. Ἡ ἐκκλησία μέσα ἦταν πλημμυρισμένη ἀπὸ κόσμο καὶ φῶς. Μόλις ὁ παπὰς θὰ πρωτοεμφανιστοῦσε τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη» ἐκτὸς ἀπὸ τὰ φιλιά ποὺ ἀντάλασσαν συγγενεῖς

ΦΑΙΓΗΤΑ. Στὸ Τσερβάρι συνήθιζαν τὸ Πάσχα νὰ τρῶνε ψητὸ ἀρνὶ γεμισμένον μὲ τριμμα, σαλάτες, τυρὶ καὶ μπόλικο κόκκινο κρασί. Καὶ οἱ πρὸ φτωχοὶ φρόντιζαν νὰ προμηθευτοῦν ἀπὸ τὸν Κοσῖβα ἢ τὸν Λεωνίδα, ἔστω μιὰ ὀκὶ ἢ ἀκόμα καὶ μισὴ ὀκὶ κρέας γιὰ νὰ κάνουν τὸ Πάσχα. Αὐτὲς τῆς μερὸς οἱ Τσερβαριώτες δὲν ξεχνοῦσαν καὶ τοὺς πολλοὺς φτωχοὺς καὶ ἐκείνους ποὺ ζοῦσαν μοναχοί, γιὰ τὴν ἑκκλησίαν.

ΕΠΙΣΚΕΥΕΙΣ. Τὸ Πάσχα οἱ ἐπισκέψεις γινότανε χωρὶς καμιά ἐθιμοτυπικὴ τάξη καὶ σειρά. Φτωχοὶ καὶ πλούσιοι, γνωστοὶ καὶ ἀγνωστοὶ ἔκαναν ἐπισκέψεις χωρὶς καμιά διάκρισι. Στὸς ἐπισκέπτες πρόσφεραν κρασί, ἀλλὰ καὶ ὀρεκτικά. Σὲ πολλὰ σπιτία δὲν ἔλειπε καὶ ὁ σχετικὸς μεζές. Ἀπάνω στὸ τραπέζι ὑπῆρχε ἀπαραίτητα ἕνα πιάτο μὲ κόκκινα ἀγὰ γιὰ τσουγκρισμα. Οἱ γυναῖκες τὴν πρώτη μέρα τοῦ Πάσχα δὲν ἔκαναν ἐπισκέψεις.

ΓΛΑΝΤΙ. Τ' ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα ὅλο τὸ χωριὸ ἐθιμοτυπικὴ τάξη καὶ σειρά. Ὁ χορὸς (ἄλωνα τοῦ Μίσου). Στὸ χορὸ ἔπαιρναν μέρες, ἄντρες, γυναῖκες καὶ παιδιά. Ὁ χορὸς γινότανε μὲ τὰ λαϊκά τοπικά ὅργανα μὲ ἐπισκερπὴς τοὺς ἀδελφοὺς Καφάλη, τὸ Λέτσιο μὲ τὸ ντέφι, τὸν Ντίνο μὲ τὸ κλαρίνο καὶ τὸ Φῶτη ἀπὸ τὰ πάνω Σουδενά μὲ τὸ λαοῦτο. Ὅσοι οἱ χωριανοὶ ἦσαν ντυμένοι μὲ τὰ καλά τους. Οἱ γυναῖκες μὲ τὰ καλύτερα φορέματα, τὰ κόκκινα σεγκούνια, τὰ γυαλισμένα παπούτσια καὶ τὰ φλουριά χρειασιμένα στοὺς λαμπούς, ἔμπαιναν πρῶτες στὸ χορὸ. Κάθε γυναῖκα ποὺ ἔπαιρνε τὸ χορὸ περιέμενε πρῶτα νὰ τῆς δώσῃ ὁ Λέτσιος τὸ χορὸν μὲ τὸ ντέφι καὶ τὸ τραγοῦδι γιὰ νὰ ξεκινήσῃ. Ὁ χορὸς συνεχίζονταν ὡς ἀγὰ τὸ βράδυ. Τὴ δεύτερη καὶ τρίτη μέρα συνεχίζονταν ὁ χορὸς μὲ τοὺς ἄντρες, τοὺς γέροντας καὶ τῆς κοπέλλες.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ. Ἀπὸ τὴν σπογγὴ ποὺ γινόταν ἡ Ἀνάστασι ὡς τὴν Ἀνάστη, σάββατο μέρες συνεχίζονταν, ὅλοι γιὰ χαίρειο μὲ χρησιμοποιοῦσαν μόνον τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη» καὶ γι' ἀπάντησι τὸ «Ἀληθὴς Ἀνέστη».

Ἐτσι τελειώσαν, τότε, οἱ γιορτὲς τοῦ Πάσχα στὸ Τσερβάρι.

ΤΑΚΗΣ ΤΟΤΣΚΑΣ

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ ΚΗΠΟΙ. Στὶς ἐξετάσεις γιὰ τὸν διορισμὸν Μελῶν τοῦ Νομικοῦ Σπουδαιοῦ τοῦ Κράτους ἡ κ. Μεταξία σύζυγος Χριστοδούλου Ἀλ. Μπότσου τὸ γένος Ἰλ. Ἀνδροβιτσανέα, δικηγόρος, πέτυχε στὴν σειρά δεύτερη. Τῆς εὐχάμεθα καλὴ σταδιοδρομία.

ΤΑ ΕΠΑΝΩ ΣΟΥΔΕΝΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ Ο ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ «Η ΣΚΑΙΗΑΝΗ» ΚΑΙ Η ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΤΟ 1914

Η αξία του συνεταιρισμού κάθε μορφής, ιδιαίτερα της γεωργικής, αναγνωρίζεται σήμερα και κραταιώνεται διαρκώς. Έξελίσσεται η αναγκαιότητα ιδρύσεως και λειτουργίας συνεταιρισμού ραβδαία. Συνυφίνεται με το άτομο γεωργό—κτηνοτρόφο που πάλευε μόνος για την επιβίωσή του με τις ασθενείς δυνάμεις του.

Ο γεωργοκτηνοτρόφος δένεται σιγά—σιγά με το συνεταιρισμό των αδιάσπαστα, ασφαλιστεί και η επαγγελματική πορεία του είναι ευχερής, χωρίς προβλήματα, χωρίς άγχος, χωρίς περιπαισμούς.

Αλλά από μια μικρή εισαγωγή με τις γενικότητες της γύρω από το συνεταιρισμό και τη μεγάλη σημασία και αποστολή του.

Νά πούμε τώρα στην ουσία του θέματος.

ΤΟΥ ΣΤΑΘΗ ΛΑΜΠΡΙΔΗ

Και πού αλλού μπορούμε να κάνουμε τη μικρή μας έρευνα παρά στο αγαπημένο, το ίδιο το χωριό μας, τα Έπια—Σουδενά που τόσα δυστυχώς τό λένε Άνω—Πεδιά, κάποια μετανομασία δηλ. κούφια, άδεια.

Αλλά ως μη επέκταθούμε στο θέμα αυτό. Με κάτι άλλο θέλουμε και πρέπει να ασχοληθούμε. Πάμε λοιπόν στο χωριό μας, τα Σουδενά.

Από τα πιο πολλά Ζαγοροχώρια βρίσκεται σε κάποια καλύτερη κατάσταση. Έμειναν εκεί κάμποσοι άνθρωποι. Καπνίζουν τζάκια το χειμώνα. Βρίσκονται και μερικοί νέοι που την άραξαν στο χωριό μόνιμα. Τπάρχουν μερικά θαλασσόρια καινούργια, Λειτουργεί παπάζ κάθε Κυριακή, κάθε γιορτή στον Άϊ Δημήτρη μας. Κάθε ποσό βλη την εβδομάδα γίνονται παρτίδες ή καμπίνα, για να μαζέψει ο δάσκαλος τα παιδιά στο σχολείο. Γίνεται και κανένας γάμος και κάποια βαφτίσια από κοντά. Πέρα απ' αυτά σε ένα νερό μίτο κτήριο, μισοκρησμένο, στην είσοδο του χωριού λειτουργεί επί μισόν αιώνα και μια βιοτεχνική σχολή με 35 κοπέλες και 5 δασκάλους.

Και ποιά είναι η ύποδομή για να έχουν εισόδημα και να ζήσουν μόνιμα οι λίγοι συγχωριανοί μας, για τους οποίους έγινε λόγος; Τπάρχουν τρείς χιλιάδες στρέβματα, πεντακόσια γίδια, γύρω στα 100 γελανιά και έκταση γεωργική γύρω στις 2 χιλιάδες στρέβματα. Καλά φυσικά όλα αυτά, ή υπό δομητολογία, και θα μπορούσαν να γίνουντα πολύ καλύτερα και πιο ελπιδοφόρα αν.... Ποιό τι να το αν....

Αν αυτοί που έχουν όλο το διό και τα χωράφια είχαν ενταχθεί σ' ένα συνεταιρισμό μαζί και με άλλους από τα γύρω χωριά. Κοιμια-

τισμένοι, μονάδες, καλαμίες στον κάμπο παλεύουν από μόνοι τους να τα βγάλουν πέρα όπως άπως.

Έκαστο πρόβατο, μια γελίσσα, μια κατσιούλα, λίγα στρέβματα γής και πάμε για επιβίωση. Οι πιο πολλοί από τόσα ζωντανά έχουν. Άν μερικοί έχουν παραπάνω με δυσκολία ανταποκρίνονται στο πάρε—δώσε και τις συναλλαγές τους με την Άγροτική Τράπεζα.

Ο συνεταιρισμός που θα μπορούσε να τους κάνει πρώτους και καλύτερους νοικοκυραίους, που θα ήταν εύλογα Θεού για να τους ἀγκαλιάσει είναι γή άγνωστη σ' ένα από τα Ζαγοροχώρια που τα παλιά χρόνια είχαν ζηλευτή πρόοδο. Ο σόζων εαυτών..... το σίν

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΚΥΝΗΓΙ ΤΟ 1905

θημα που διέπει τους συγχωριανούς μου.

Και κάτι άλλο που δεν πρέπει να παραλείψω και να παραληφθώ σ' αυτό το σημειώμα μου.

Στα Σουδενά είναι ιδεώδεις οι συνθήκες για την ανάπτυξη της οικοτεχνίας και πιο πολύ της βιοτεχνίας.

Τά ύφανα και τα χαλιά της Λαμπριαδελών Σχολής μας είναι περιζήτητα. Πόσες γυναίκες που υποαπασχολούνται στα Σουδενά θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν ένα ύψιλο μεροκάματο, ασφάλιση στο ΙΚΑ, περιθαλψη ιατρική κλπ με τη συμπαραστάση της Σχολής μας.

Και το κακό ή το καλό πάρε

το: Έχουμε στα Σουδενά ένα άρκε το αριθμό νέων σπουδαγμένων, φωτισμένων που αν ήθελαν θα μπορούσαν να βοηθήσουν, να φτιάσουν το συνεταιρισμό, να ξεσπώσουν τον κόσμο, να τον εντάξουν στο σημερινό ρυθμό του εκσυγχρονισμού με τον καλύτερο τρόπο. Τι ποτε ωστόσο απ' αυτά δεν έγινε.

Για το ποιος ρταίει και δε γίνει τα κανένα δίημα προς την πρόοδο; Σε τίποτε δεν θα άφρελούσε να το ειπώμε.

Και όμως σ' ένα παλιό βιβλίο των Σουδενών χρονολογούμενο άμεσως έπειτα, από την άπελευθέρωσιν, Κ. Παπών, Ίωάννην Λαζούπουλον και Βασ. Πλούμην. Τό

γιάννην και συμβούλους τους. Καταστατικόν άποτελείται από άφθρα, ο σκοπός του Συνδέσμου άρρίζεται διά του 2ου άρθρου έξής:

Ο Γεωργικός Σύνδεσμος πόν έχει να προστατεύσει τα Γεωργικά, Κτηνοτροφικά, Μεταλλομακά, Σηροτροφικά και άεροκομικά συμφέροντά μας, σκοπών μας αυτόν θα τον έπιδιοξίμεν με κάθε τρόπον τίμιον νόμιμον, πρό πάντων δε με έξής τρόπους:

Α) κτηματική περιουσία επί παρόντος άνήκουν εις τον Σύνδεσμον ταύτα:

Εν μικρόν κτήριον παρεχόμεν εις αυτόν παρά της Κοινότητος, προς τούτους έχουν άρκεσθή και θεωρούνται ως κτήματα του Συνδέσμου και τρία άρκεσθη μετά των έξαστημάτων έξίας δοχ. 221.25

Άλλη περιουσία ή κτηματική ή χορηματική επί του παρόντος ή

γραμματα στη συνταξη

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

● 'Απάντηση στα όσα γράφει ο υ. Βαυάμης

Κύριε Διευθυντά, Θά άπάντησω όσε μπορώ πιά σύντομα στα όσα γράφει ο κ. Σπ. Βαυάμης στις δύο τελευταίες συνέχειες για την σημερινή κατάσταση του Ζαγοριού κ.τ.λ.

Θά έπιστημάνω με την εύκαιρία την βασική άδυναμία μας που είναι ή διάσπαση και μάλιστα κατά ένα ποσοστό ήδημένη των Ζαγορισιακών δυνάμεων, την έλλειψη συντονισμού και την μη δραστηριοποίηση των άπανταχού Ζαγορισίων με άνεξήγητη άδιαφορία πρώτους και καλύτερους τους Ζαγορισίους έπιστήμονες και τους έχοντες οικονομική έπιφάνεια.

Επίσης θά έπιστημάνω τον ύπερμετρο τοπικισμό του καθενός για το χωριό του, και τον καταστρεφτικό ανταγωνισμό ο οποίος ενώ θά έπρεπε να περιορίζεται μέσα στο χωριό επέκτείνεται και σ' όλα τα βασικά και γενικά θέματα που καλύπτουν ολόκληρο το Ζαγόρι. Τέλος θά έπιστημάνω την τάση και κακή συήθεια της προσωπικής μας αυτοπροβολής την οποία κυνηγάμε να άποκτήσουμε χωρίς να δουλέψουμε ή να προσφέρουμε ανάλογη ύπηρεσία στο Ζαγόρι.

Θά σχολιάσω και θά άπαντήσω στα παρακάτω βασικά θέματα που άναπτύσει ο κ. Βαυάμης και προτείνει άπραγματοποίητες και άνεδαφικές λύσεις.

Ζητάει την έπανάσταση της Ζαγορίας πολιτείας ενώ γνωρίζει ότι για να γίνει αυτό άπαιτείται συνταγματική άλλαγή της δομής του Έλληνικού κράτους. Τό ίδιο ισχύει και με τη σύσταση κεντρικού φορέως γιατί και εδώ άπαιτείται τό ίδιο μέτρο που κανένας φορέας όσοδήποτε αντιπροσωπευτικός κι άν είναι δεν μπορεί να ύποκαταστήσει και να τεθεί ύπεράνω των Κοινοτήτων Συμβουλίων.

Ζητάει την αυτοκατάργηση των συλλόγων Ζαγοριού παραγνωρίζοντας ότι ο σύλλογος του κάθε χωριού μπορεί να προσφέρει πολλές υπηρεσίες μέσα στο χωριό και επί πλέον να μεταφέρει πιο πάνω τα θέματα που έχουν γενικό ενδιαφέρον και άπαιτούν συλλογική ένέργεια.

Άγνοεί ο κ. Βαυάμης ότι ένας βασιλικός τομέας του Ζαγοριού ή μελέτη και ή έρευνα έχει καλυφθεί από τό Κέντρο Έρευνών Ζαγοριού τό οποίο έχει ικανότητα και μπορεί να βοηθήσει θετικά στον τομέα αυτόν, πλόν όμως οι Ζαγορισίοι έπιστήμονες δεν συμμετέχουν σ' αυτό πλόν έλαχίστου.

Ζητάει την ίδρυση Τραπεζής άναπτύξως Ζαγοριού ενώ γνωρίζει ότι πέρα από τις δυσκολίες και άντιδράσεις του τραπεζικού κατεστημένου και της πολιτείας έπαιτείται κεφάλαιον ενός δις και άνω και ότι για να σταθεί μία Τράπεζα θά πρέπει να επέκτειναι τις δραστηριότητες στον εύρύ έλληνικό ή Ήπειρωτικό χώρο.

Άντί της Τραπεζής μία Άνώδυμη Έταιρεία Ζαγορισιακή μπορεί να ίδρυθεί σύντομα και με πολύ λιγότερα κεφάλαια ή οποία σε πρώτη φάση να καλύψει την έκμετάλευση τρύδας, τό όποιο σύντομα θά περάσει σε ξένα χέρια, ή και του Τουρισμού πέρνοντας τον τίτλο και τον σκοπό της Δασοτουριστικής Α.Ε. και άργότερα να προχωρήσει στην έκμετάλευση όλων των πλουτοπαραγωγικών πηγών του Ζαγοριού.

Άν πραγματικά ένδιαφερόμαστε για τό Ζαγόρι και την άναπτύξη του πρέπει, έχομε ύποχρέωση όλοι οι άπανταχού Ζαγορισίοι με πρωτοπορία τους έπιστήμονες και τους έχοντες οικονομική έπιφάνεια να δραστηριοποιηθούμε ένεργά και θετικά προσφέροντες έργασία και ύπηρεσία καθώς και οικονομική συμμετοχή στο Ζαγόρι μέσω των ύπαρχόντων ή των προτεινόμενων φορέων.

Όχι άπουσία και κριτική. Όχι κουβέντες στο πλάτανο και άποπροσανατολισμός από την πραγματικότητα και τα καφτα θέματα του σημερα και του αύριο του Ζαγοριού. Προσγείωση, δουλειά και ύπηρεσία όλων μας με πρωτοπόρους, γκεσέμια, τους έπιστήμονες, άφήνοντας κατά μέρος τους άύτοσχεδισμούς, τά όνειρα, τις άνεδαφικές και άπραγματοποίητες ύποδείξεις και τους εκ των ύστερων έλέγχους, άν θέλουμε και ένδιαφερόμαστε πραγματικά για την άναπτύξη και τό καλό του Ζαγοριού μας. Τό πεδίο της τιμής και του καθήκοντός μας σάν Ζαγορισίοι, τό Ζαγόρι, είναι άνοιχτό και δε χεται προσφορά έργασίας άπ' όλους γενικά. Όσοι έχουν όρεξη και πονούν

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΤΟΥ 1912

Κύριε Διευθυντά, Είς τό φύλλον της έφημερίδας «Τό Ζαγόρι μας» τεύχος προηγούμενου μηνός Φεβρουαρίου 1981 ο ύπό τά στοιχεία Ε.Γ. και με τον τίτλον «Τό Ζαγόρι στον πόλεμο του 1912» άνέγραψε ώραία ιστορικά γεγονότα διά την μάχην του Τσεπελόβου που ήτο τότε ή πρωτεύουσα του Ζαγοριού, μία μάχη ή όποία διεξήχθη μεταξύ 80 άνταρτών του σώματος όπλαρχηγού Καραγιώργου και 300 Τούρκων στρατιωτών υπό τον Σαντήκ έφένδην την 11ην Νοεμβρίου 1912.

Γράφει, λοιπόν, ο άρθογράφος Ε.Γ. «ότι στη μάχη αυτή σκοτώθηκαν οι παρακάτω άντάρτες: Θεόδωρος Βέργος από την Άθήνα, Εδάγγελος και Χρήστος άγνωστον επώνυμον, Μιχαήλ Χρόνης από τό Σκαϊνέλι και Δημήτριος Σοκοβέλος, Κων/νος Τάγκας και δύο τρείς άλλοι άγνωστοι δυστυχώς».

Σάπληροφωρό, λοιπόν, όπως ένθυμιόμια έγώ ο ίδιος καθώς και οι έπιζώντες γεροντότεροι του χωριού μας, ότι οι άγνωστοι αυτοί σκοτωμένοι ήσαν από τό Βρυσόχορι οί 1) Ίωάννης Καρακατσούλης 2) Νικόλαος Τσιάμης και 3) Εδάγγελος Ράττης, οί όποιοι συνεπολέμησαν με τον όπλαρχηγόν Καραγιώργον εις την θέσι γέφυρα «Ξερόπλο» μεταξύ Τσεπελόβου και Σκαϊνέλιου και εκεί γύρω έπέρασαν ήρωϊκάς μαχόμενοι.

Πρέπει να προσθέσω ακόμη ότι τό σύνολον των Βρυσόχοριτών έθελοντών που έλαβαν μέρος στη μάχη του Τσεπελόβου ήσαν έξη (6): Δηλαδή οι τρείς άνωτέρω φρονευνέντες και άλλοι τρείς που έπέστρεψαν σώοι στο χωριό μας ήτοι οί Άθανάσιος Έξάρχου, πατήρ μου, Άπόστολος Νούτσος και Μιχαήλ Μπιζιάνης.

Ο τελευταίος, Μιχαήλ Μπιζιάνης, είχε ύπηρετήσει στον Τουρκικό στρατό στην Κωνσταντινούπολιν και έγγνώριζε καλώς όλα τά σαλπίσματα του στρατού. Όταν λοιπόν, ο Τούρκος σαλπιγκτής έσάλπισε τό σύνθημα «ένεργήσατε κυλιωτικήν κίνησην» τό άκουσε και τό άντελήφθηκε ο Μιχ. Μπιζιάνης και τό έπλεν άμέσως στην καπετάνιο Καραγιώργον να φύγουν προς τό βουνό Άβάλος—Καστερό διά Βρυσόχοριον που ήτο ακόμη άνοιχτή ή διάδος, άλλ' εκείνος δεν τό έπίστευσε μάλλον και έτσι έντός διήγου, άφού διέφυγον οί 3 Βρυσόχοριτες, εωρέθησαν οι όπλοιοι κυλιωμένοι με ά

ποτέλεσμα τό άντάρτικο σώμα να πάθη πανωλεθρίαν και να διαλυθή. Μετά ταύτα ο Τουρκικός στρατός, άφού έκαψε και λεηλάτησε τό Τσεπέλοβο άνεχώρησε διά τά Ίωάννινα.

Άργότερα ο Καραγιώργος άνα συγκερότησε τό σώμα του με 50 όπλοφόρους από χωριά του Άνατ. Ζαγοριού και με την βοήθεια του όπλαρχηγού Τσοικαντάνα και άλλων Ζαγορισίων πατριωτών βάδισαν όλοι μαζί προς άπελευθέρωσιν του Τσεπελόβου.

Εκεί είχαν άπομείνει 45 χωροφυλάκες (τζιανταριάδες) με τον Μουντούρη τους και 3 βαθμοφόρους (Τσιανούδες) μεταξύ αυτών ήτο και ο Τσιανούσης που διοικούσε τον σταθμό Χωροκίης Λαϊσσης και είχε συμπληρώσει εκεί με 5 Τζιανταριάδες του από τον φόβο των άνταρτών. Οί χωροφυλάκες που είχαν κερυφθή όλοι τους στο καμπαναριό συνθηκολόγησαν και έφυγαν για τά Γιάννενα οί δε άντάρτες θύψωσαν εκεί την έλληνική σημαία.

Τοιουτοτρόπως άπελευθερώθηκε τό Τσεπέλοβο τότε και μαζί τον ολόκληρο τό Ζαγόρι προτού άκόμη πέσουν τά Γιάννενα.

Ταύτα διά την ιστορικήν αλήθειαν, την τιμήν και δόξαν και εις αιώνα μνήμην εκείνων που έπεσαν ύπερ Πατρίδος.

Μετά τιμής
Νικόλαος Έξάρχου
Βρυσόχοριτης

ΔΩΡΕΑ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ. Πέθανε και κηδεύτηκε στη Θεσσαλονίκη τό Γεώργιο ή Ναντίκα Παβρόγλου, τό γένος Ίωάννου Τότσκα από τό Τσερόβρι. Στη μνήμη της σεβαστής μητέρας τους ο Κωνσταντίνος και ή Μαρίνα Παβρόγλου διέθεσαν για την άνέγερση όστεοφυλακείου στο Τσερόβρι τό ποσό των 50.000 δρχ.

Εύχαριστούμε και συλλυπούμεθα τό σύζυγό της, τό παιδί της, τ' άδελφία της και όλους τους συγγενείς της.

Η Έκκλησιαστική Επιτροπή

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Τόν συγχωριανό μας δάσκαλο κ. Γεώργιο Δουδλή, που προήχθη επάξιος σε έπιθεωρητή δημοτ. σχολείων και τοποθετήθηκε στην περιφέρεια Φιλιατών, οί Πάνω Σουδενίτες συχαίρουμε θερμάτα και του εύχόμαστε και σε άνώτερα.

Τό Δ.Σ. του Συλλόγου των Έπώνω Σουδενών και των φίλων αυτών

ΣΤΕΦ. ΣΤΕΡΓΙΑΔΗΣ

βιβλία που πηραμε

ΚΡΙΤΙΚΗ - ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Ο ποιητής και 'Ακαδημαϊκός Γ. Αθάνας (πραγματικό του όνομα: Γεώργιος Αθανασιάδης - Νόβας) κυκλοφόρησε εδώ και λίγον καιρο μια καινούρια ποιητική του συλλογή με τίτλο: «Τραγουδία των Βουνών». Σειρά Δεύτερη. Γράφει έτσι, γιατί στα 1953 είχε εκδόσει μία παρόμοια στον τίτλο ποιητική του συλλογή με τη χαρακτηριστική σημείωση: «Σειρά Πρώτη».

Το να παρουσιάσει κανένας στο αναγνωστικό κοινό της εφημερίδας μας το πνευματικό έργο του σφοδρού — συμπατριώτη μας κατά ένα ποσοστό — καδμημαϊκού κ. Γ. Αθανασιάδη - Νόβα, το θεωρώ έντελώς περιττό και άσκοπο. Είναι όχι μόνο πανελλήνια, αλλά και πέρα από τα σύνορα της πατρίδας μας γνωστή και αναγνωρισμένη η ευεργετική επίδραση του στον τομέα των Ελληνικών Γραμμάτων, τόσο στην ποίηση, όσο και στην πεζογραφία. Τα ως τώρα πνευματικά του δημιουργήματα σε ποιητικές συλλογές και πεζογραφήματα φτάνουν σε πολύ μεγάλο αριθμό.

Ο Γ. Αθάνας, με Ζαγορίσια καταγωγή γεννήθηκε το 1893 στη Ναύπακτο. Σπούδασε νομικά και χρημάτισε για πολλά χρόνια δημοσιογράφος. Από νεαρή ηλικία αναμίχτηκε στην πολιτική. Εκλέχτηκε πολλές φορές βουλευτής της Αιτωλοακαρνανίας, έγινε πολλές φορές υπουργός, Πρόεδρος της Βουλής και Πρωθυπουργός.

Η επίδραση του στη λογοτεχνία σημαντική. Άρχισε την εμφάνισή του σ' αυτή από το 1919 με την ποιητική του συλλογή: «Πρωτό Ξεκίνημα». Από τότε δεν έπαυσε να γράφει. Κατά το 1955 εκλέχτηκε 'Ακαδημαϊκός στην Τάξη Γραμμάτων και Τεχνών. Στα 1965 διατέλεσε Πρόεδρος της 'Ακαδημίας.

Σαν ποιητής αναδείχτηκε πηγαίος, μελωδικός και ξεκαθαρός στιχουργός, ποραδομένος στην αυστηρή παραδοσιακή ποίηση και τη στιχουργική δομή της. Με τους στίχους του δίνει ζωντανές και δροσερές απεικονίσεις τοπίων με φυσικές καλλονές, καθώς και χαρακτηριστικές εικόνες από την κοινωνική ζωή με τα απλά, τα άγνα γνωρίσματα της υπαίθρου, κατά κύριο λόγο της όρεινης Ρουμелиας. Εκείνο που πρέπει να σημειωθεί είναι το γεγονός πως **τόν Γ. Αθάνα** σαν ποιητή τόν χαρακτηρίζει μία πολύ σημαντική, αξιοπρόσε-

χτη —άπιθανη θα μπορούσε να πει κανένας— στιχουργική άνεση. Παραρτίζει αξιοθαύμαστη ποικιλία στο ρυθμό και στο ποιητικό μέτρο.

Αλλά και τα πεζογραφήματά του τα χαρακτηρίζει κάποιος δροσερός τόνος και μία αξιομνηστή αφηγηματική σαφήνεια. Στα διηγήματά του ο λόγος του περιστρέφεται σε έντυπωσιακές κοινωνικές και ιστορικές περιγραφές με αληθινούς ήρωες. Το

ΚΑΡΣΕΛΑ ή ΚΑΣΟΝΙ ΤΕΛΑΤΙΝΙ ή ΣΕΠΕΤΙ

(Αρχείο Κων. Λαζαρίδης)

ήθογραφικό ύφος των πεζογραφημάτων του άπαράμιλλο.

Η τελευταία ποιητική του συλλογή: «Τραγουδία των Βουνών» (Δεύτερη σειρά) αποτελείται από 332 ολοκληρωμένα ποιητικά του δημιουργήματα, που στο καθένα περιλαμβάνονται δυο τετράστιχα. Αυτό το βιβλίο του το αφιερώνει στη μνήμη του μεγάλου πολιτικού ηγέτη Γ. Καφαντάρη.

«Τα ξεροβούνια σου Ήπειρος, ανθρώπινο νταμάρι: Πρώτη στον άγιο πόλεμο, στην άγια ειρήνη πρώτη! Έρειες οι γυναίκες σου κ' οι άντρες σου κομάρι. Τα Γιάννενα τό Δάσκαλο, τό Σούλι τό Στρατιώτη».

Και τό Ζαγόρι μου τής ξενιτιάς τόν πόνο, που γίνεται χρυσό φλουρί κι άρχοντικό ρημάδι... Στη Βίτσα βρίσκω ρίζα μου, στο Μονοδέντρι κλώνο και βρίσκω στη Λεφτακαρυά το κορφινό άνθοςλάδι».

Με τόν ίδιο ποιητικό ρυθμό είναι γραμμένα όλα τα ποιήματά του και στις δυο ποιητικές συλλογές με τίτλο: «Τραγουδία των Βουνών».

Η τελευταία του ποιητική συλλογή «Τραγουδία των Βουνών» πρέπει να θεωρηθεί σαν μία άλλη εξαιρετικά πολύτιμη προσφορά του στον κόσμο των Ελληνικών Γραμμάτων.

Γ. ΑΘΑΝΑΣ ('Ακαδημαϊκός):

«ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΩΝ ΒΟΥΝΩΝ».

Σειρά Δεύτερη. Αθήνα 1980.

Σελίδες 382.

Όπως σ' όλα τα βιβλία του, έτσι και σ' αυτή τη συλλογή, σαν συγκινησιακές πηγές τής στιχουργίας του πρυτανεύουν ή νοσταλγία προς τη φύση, ή έρωτας και ή άπλη ζωή των χωρικών. Τραγουδάει τά θελγητρά τής πατρικής του γής και τούς άηλούς και άφελείς τρόπους τής ζωής των κατοίκων τού βουνού. Μ' έναν πολύ ταιριαστό τρόπο συνενώνονται και εμπλέκονται ανάμεσα ή-

ΑΝΤΙ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΡΑΛΙΟΥ

Ο κ. Κων. Γ. Πανταζής, ταξίαρχος έ.α., συγγραφέας των «ΑΥΤΟΒΙΩΝ» και άλλων ιστορικών βιβλίων, που κατά τό 1940-41 ημερομηνίας τού ΙΙΙ)15 Τάγματος τής VIII Μεραρχίας, δηλ. τού Τάγματος εκείνου που υπερημιονήθη έρωτικώς εις τά ύψόμενα Γραμμάτια καί Ψηλλόραχη εις έπιστολήν του από 5-6-1978 γράφει:

«Τό ΙΙΙ)15 Τάγμα, που συνεκροτήθη τό πρώτο δεκαήμερο Σεπτεμβρίου 1940 με την έπιστάτευση τής VIII Μεραρχίας, μεταστάθηκε από τό Γιάννενα την 11ην Σεπτεμβρίου εις Έλαφότοπον, ανατολικώς τού χωριού καταυλιόμ».

Εκεί παρέμεινε μέχρι τής 28ης Οκτωβρίου που μάς έπετέθησαν οι Ίταλοι. Στο διάστημα αυτό οι άνδρες την ήμέρα ειργάζοντο διά την κατασκευήν χαρακωμάτων στα ύψόμενα Γραμμάτια —Ψηλλόραχη —Στυλιάνα και τό δρόμν επανήρχοντο στον καταυλιόμ».

Οι συνεχείς προκλήσεις τού Μονοσολίνι όλο τό καλοκαίρι τού 1940, με άποκορύφωμα τόν τροπαιοφόρο τού καταδρομικού Έλλά την 15ην Αυγούστου, είχαν συντελέσει εις την ψυχικήν προετοιμασίαν τής Α' Εξοικιατικής και όπλιτισμύ διά τή γίνη αυτό που έγινε όταν μάς έπετέθησαν.

Στό χάραγμα τής 28ης Οκτωβρίου, όταν άκούσθηκαν οι όμβροντίες τού έχθρικού Πυροβολικού στα σύνορα από Γράμμο μέχρι Σαγιάδα, τό Τάγμα μετακινήθη άμέσως προς τάς θέσεις μάχης στα ύψόμενα Γραμμάτια —Ψηλλόραχη —Στυλιάνα —Κόζιας. Κατά την διέλευσιν από τό χωριό Τσερόβρι ό πρόεδρος τής Κοινότητας με σταματά και μου λέγει: «Ο Θεός μαζί σας. Σας εύχόμην καλή τύχη και να γυρίσετε νικητάι. Πρόεδρος ήτο ό Δημ. Κράλιος. «Όλο τό δεκαήμερο από 1-10 Νοεμβρίου, που διήρκεσε ή μάχη, οι γυναίκες τού χωριού με επεκεφαλής τόν Πρόεδρο, ως έπρεναν νερό σέ βαρέλες, διότι ή παριοχή είναι άνυδρος. Όλες τίς μέρες ό Πρόεδρος βρίσκονταν στύ Στυλιάνα, που ήταν σταθμός Διοικήσεως τού Τάγματος γά να καθόδηγεί τίς γυναίκες που θα ξεπερτώναν τίς βαρέλες. Στη σελίδα 79 του βιβλίου «ΤΑ ΑΥΤΟ ΟΧΙ» γράφω μεταξύν άλλων: «Η εύγνομοσύνη, όλων μας που πολεμήσαμε εκεί προς τούς κατοίκους, είναι ή λησιμόνητη και παντοτεινή».

Αθήνα 5 Ιουνίου 1978

Κων. Πανταζής: «Από τό βιβλίο «Έλαφότοπος — Ζαγορίου σελ. 97»

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

Μορφωτικός Έξωραϊστικός Σύλλογος Κάτω Πεδινών

Συγκλητική συνεζίζεται ή άνατακτική από τά μέλη και τούς φίλους τού «Μορφωτικού Έξωραϊστικού Συλλόγου» Κάτω Πεδινών (Σουδεών) στην έγκυκλιό του για τό χρίσμο και τόν ευπρεπισμό τού περιβάλλοντος τού «Αη Ταζιάρχη». Μέχρι σήμερα (6.4.81) τό ποσό που συγκεντρώθηκε πλησιάζει τίς 150.000 δρχ., με τή θεαταίτητα πως σύντομα θα ξεπεράσει τίς 200.000.

— Ο Σύλλογος θεωρεί άποχρέωση τού να εύχαριστήσει όσους μέχρι τώρα προσέφεραν, που είναι οι παρακάτω:

10.000
Κοντοσύνη Ι. Ξανθόπη
Τζιόδας Βάσος
Τζιόδας Άρης
5.000
Διαμαντής Π., α' δόση
Σιουσάπουλος Διομήδης
Σπανός Ι. και Γιού
Τσέρτος Κωνσταντίνος
Τζιόδας Μιχάλης
Τζιόδας Τάκης
Τζιόδα Πολυξένη
4.000
Πατσούρα Δανάη
3.000
Καπελλίδης Κ., α' δόση
Νταλακούρας Γεώργιος
Παπαγεωργίου Μ., α' δόση
Στούπης Ιωάννης
2.000
Θεοδωρίδης Ντίνος
Μάγκου — Παρτσάλη Εύανθ.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΒΑΡΩΚΑΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ
ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΞΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΚΙΜΩΝ ΑΘ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ
Ιωάννινα: Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. (0651) 26.266 και 28.088

Υπεύθυνη Διεκπαιρώσεως:
ΤΟΥΛΑ ΠΟΛΛΑ

Υπεύθυνος Τυπογραφείου:
ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΔΟΥΒΑΛΗΣ
Τυπογραφείο: Γ. Δούβαλη
Ε. Αποστόλου - Κ. Πασχάλη
28 Οκτωβρίου 41 - τηλ. 20.544

Τό ποσό τής ετήσιας συνδρομής προαιρετικό

Παπαγεωργίου Γεώργιος
Πούλιος Σπύρος
Τσατσόπουλος Δημ. - Γιού
1.500
Βράνιλης Λάμπρος
Λευκαδίτης Ιωάννης
Μουτσιόπουλος Μιχ.
Σιουσάπουλος Μάνθος
Σιουσάπουλος Γεώργιος
Σιουσάπουλος Γ. Αθαν.
Σιουσάπουλος Χρυσόστ.
Φιλίδης Κώστας
1.000

Γαϊκάς Ιωάννης
Καπελλίδης Σ., α' δόση
Καψάλης Γιούλης
Καψάλης Κ. Β., α' δόση
Καψάλης Δ. Σπύρος
Καψάλης Όρ. Σπύρος
Καπελλίδης Σοφία
Κατσάρος Τάκης
Κουλούρα Αλεξάνδρα
Καρατζά Σωτηρία
Κιάμου Βιργινία
Μουτσάπουλος Μ. Χαρ.
Μπίκας Χρήστος
Μπαλής Θωμάς
Νταχρής Νικόλαος
Παπαγεωργίου Άριστ.
Παπαδόπουλος Γεώργιος
Παρτσάλης Μάνθος
Σιουσάπουλος Ι., α' δόση
Σιουσάπουλος Κ. Άναστ.
Τζανακλίδου Μαρίκα
Τσάτης Παναγιώτης
Τριανταφύλλης Κώστας
Φωτιάδης Κώστας, α' δόση
500
Ανωγάτης Νικ.
Βασδέκη Αγγελόνη
Βασδέκης Μιχάλης
Βασδέκης Ηλίας
Γκράτζιος Λάκης, α' δόση
Ζαμπακίδης Τάκης, α' δόση
Καπελλίδης Γ., α' δόση
Κώστας Π. Ήλ., α' δόση
Καρατσός Σπ., α' δόση
Μπασιγιάννης Ναπολέων
Παπακρήσκου Κώστας
Σιουσάπουλος Άλ.
Στάρας Μ. Νίκος
200
Στάρας Φάνης

Στη μνήμη τού άείμνηστου συγγραφέα μας Άγγ. Ν. Κατσέλη, έμπόρου, που πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα στις 2 Άπριλίου, κατέθεσαν άντι στεφανίου στο Μορφωτικό Έξωραϊστικό Σύλλογο Κ. Σουδεών οι: Κ. Τσέρτος 3.000, Μιχ. Τζιόδας 1500 και Πολυξένη Χ. Τζιόδα 1500 δρχ.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΟΛΙΑΝΗΣ

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Δολιανής διέθεσε τό ποσό των 50.000 εις τήν από τήν Κοινότητα κατασκευήν τοίχου άντιστηρίξεως τού κεντρικού δρόμου τού χωριού συνολικής δαπάνης 160.000 δρχ. περίπου. Με τήν εύκαιρία τής κατασκευής τού τοίχου αυτού ό δρόμος αυτός διευρύνεται κατά 1,5 μ. επί πλέον και γίνεται βοτώς για τήν διέλευση αυτοκινήτων μέχρι 5 τόννων.

★

Ύστερα από συντονισμένες ένεργείες και με συνεργασία τού εκκλησιαστικού Συμβουλίου Δολιανής ο Σύλλογος ολοκληρώνει τήν μελέτη τής άντικαταστάσεως τής στέγης τής κεντρικής εκκλησίας τού χωριού ή όποια έχει πάθει καθίζηση.

Τήν μελέτη, τήν συντάσει έντελώς δωρεάν ό Πρόεδρος τού ΤΕΕ κ. Στάθης Παπαβανουσής και τά σχέδια επίσης δωρεάν οι Άρχιτέκτονες κ. Μιχ. Αράπογλου και Δίς Έλένη Παγκρατίου.

★

Πληροφορούμεθα ότι άρχισε να εκδηλώνεται ένδιαφέρον για τήν ίδρυση ξενώνων στο Ζαγόρι με κριτήρια τού Ν. 1116)80 και έτοιμάζονται μελέτες από διάφορους συμπατριώτες.

★

Πρό δυο ήμερών όμάδα τού Πανεπιστημίου μας έπισκέφθη τό Ζαγόρι για τήν συγκέντρωση στοιχείων Λαογραφίας - Γλωσσολογίας.

★

Ο Έλληνικός Οργανισμός Τουρισμού άπεφάσισε να διαθέσει τίς 300.000 που είχε στείλει στον Πολιτιστικό μας Συνδισμό Ιωαννίνων για τήν έπισκευή τής Γέφυρας Κόζιας ή όποια ως γνωστόν είχε έπισκευασθεί από τό Υπουργείο Πολιτισμού για τήν έπισκευή άλλων γεφυρών τού Ζαγορίου μεταξύ τών οποίων και τής Γέφυρας Βωβούσας.

Επίσης ό ΕΟΤ από πιστώσεις τού

ΔΩΡΕΕΣ

Στην Αδελφότητα «ΠΡΟΟΔΟΣ» Πέτρας δώθηκαν για οικονομική τής ένίσχυση οι παρακάτω εϊσφορές για να διατεθούν σέ κοινωφελείς σκοπούς. 4.000 δρχ. ή Α.Ν.Ε. Λαϊμός και Πατέρας, από 3.000 δρχ. ή Α.Ε. Μύλοι Άγίου Γεωργίου, ή Α.Ε. των Ξενοδοχείων «ΛΑΜΨΑ», ή ΒΙΒΛΙΟΧΑΡΤΙΚΗ ΕΠΕ και ή Δ)ση Ο.Τ.Ε. από 2.000 δρχ. ό κ. Έλευθέριος Μαντζίκας και ή Στάνταρτ Έλλάς Έλετρικ, από 1.500 δρχ. τό 1ον Λύκειον Λογιστών και από 1.000 δρχ. τό Κατάστημα «Ρεγγίνα ή Α.Ε. Τσαούσογλου και ή κ. Ζαχάρω Χατζή.

1981 ένέκρινε τήν διάθεση πιστώσεως για τήν έπισκευή τής γέφυρας Κούρτιας που είναι μεταξύ Δολιανής Γρεβεντιού κοντά στο Μοναστήρι τής Βουτσάς.

Η πίστωση θα σταλεί στον Πολιτιστικό Σύλλογο Δολιανής ό όποιος ένδιαφέρθηκε για τήν έπισκευή τής και ένήργησε στον ΕΟΤ για τήν διάθεση τής πιστώσεως.

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΤΟΥ ΚΟΥΚΟΥΛΙΟΥ

Κατά τήν Παρασκευή τής Ζωοδόχου Πηγής, καθώς ξέρουν πολλοί από τούς αναγνώστες τής εφημερίδας μας, πανηγυρίζει τό Κουκούλι. Ο εκκλησιασμός γίνεται άνεκαθεν στο όμώνυμο Έκκλησιάκι, πού είναι στενά δεμένο με κάποια σχετική παράδοση γύρω από τή συγκρότηση τού χωριού. Πέρυσι, έπειδή ό καιρός ήταν πολύ άντίξοος, δεν πραγματοποιήθηκε τό πανηγύρι.

Φέτος, μία που κατά τήν ήμέρα αυτή τυχαίνει να είναι και ή γιορτή τής Πρωτομαγιάς, θάταν πολύ άτοπο να μη γίνει τό πατροπαράδοτο αυτό πανηγύρι. Για τό λόγο αυτό, τόσο ή Κοινότητα Άρχή, όσο και ή Αδελφότητα τών Κουκουλιωτών ό «Ευγένιος Πλακίδας» καταβάλλουν έπαινετές προσπάθειες, για να ξεσφαιριστούν οι άπαραίτητες προϋποθέσεις για να γίνει τό πανηγύρι.

Πολύ θα συντελέσει στην έπιτυχία τού σκοπού αυτού ή κατά τήν ήμέρα αυτή καλή λειτουργία τού Κοινοτικού καταστήματος, που βρίσκεται στο γραφικό Μεσοχώρι τού χωριού, κοντά στην έπιβλητική Κεντρική Έκκλησία και δίπλα από τίς παραδοσιακές Κουκουλιώτικες βρύσες. Κατά τήν έποχή δε αυτή τό Κουκούλι παρουσιάζει από πολλές απόψεις άξιόλογο ένδιαφέρον, γιατί περιτοχίζεται από εξαιρετικές και ζηλευτές φυσικές όμορφείες.

Η εύχη όλων είναι να πετύχουν όπως πρέπει οι σχετικές προσπάθειες για τήν πραγματοποίηση τής εορταστικής εκδήλωσης από θρησκευτική άποψη, αλλά και από άποψη γλεντιού στο όμορφο Μεσοχώρι κάτω από τό μεγαλόπρεπο πλάτανο.

ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Από τυπογραφικό λάθος στην έπιστολή τού κ. Όδυσσέα Τόλογλου, σχετικά με τήν εκδήλωση τού Συνδέσμου Ζαγορίσιων, παρελείφθη μία λέξη που άλλαζε τό νόημα.

Φύλλο 36, σελίδα 15, στήλη 1, να διαβαστεί: «Περιμένει να πέσουν πρώτα ή ή να καρπωθεί ό Σύλλογος τούς τόκους»

Κοινωνικά**ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ**

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ. Ὁ Παναγιώτης Ντιναλέξης ἀπὸ τὸ Τσερβάρι καὶ ἡ Τασία Καραντωνίου ἀπὸ τὴν Νεοκαισάρεια ἔδωσαν ἀμοιβαία ὑπόσχεση γάμου.

Α. Ν.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ. Ὁ Κώστας Σακκάς καὶ ἡ Βούλα Σακκά — Λιόγκια ἀπὸ τὸ Τσερβάρι — ἔγιναν γονεῖς καὶ δεύτερου χαριτωμένου ἀγοριόυ.

Α. Ν.

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΠΑΠΙΓΚΟ.— Πέθανε στὰ Γιάννινα καὶ ὕστερα ἀπὸ ἐπιθυμία της κηδεύτηκε στὸ χωριό μας ἡ Καλλιόπη Γεωργίου Ρωμανέλη 85 χρονῶν μητέρα τοῦ ἥρωα συνταγματάρχη σὲ πολεμικὴ διαθεσιμότητα, ἐκπαιδευτικοῦ Γιάννη Γ. Ρωμανέλη.

ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ.— Τὴν 11ην Μαρτίου ἐ.ἔ. ἀπεβίωσαν στὰ Ἰωάννινα ἡ οἰκοδόμοινα, Μαρία συζ. Νικολάου Ἐξάρχου, ἐτῶν 74, καὶ κατ' ἐπιθυμίαν της, μετεφέρθη τὴν ἐπομένην στὸ Βρυσοχώρι, ὅπου ἔγινε ἡ κηδεία της, τὴν ὁποίαν ἐτίμησε ὅλο τὸ χωριό.

Πέθανε στὴν Ἀθήνα ὕστερα ἀπὸ σύντομη ἀρρώστεια ὁ ἄγης Κατσέλης ἔμπορος δερμάτων ἀπὸ τὰ Κάτω Σουδενά ἄριστος οἰκογενειάρχης καὶ πατριώτης. Μὲ πλοῦσια ἡθικά προσόντα ἐκτιμῶταν πολὺ ἀπὸ τοὺς συμπατριώτες καὶ συνεργάτες του. Γι' αὐτὸ καὶ πολλοὶ τὸν συνόδεψαν στὴν τελευταία του κατοικία.

Στὴν σύντομη ὁμιλία του ὁ πρόεδρος τῆς ἀδελφότητος τοῦ χωριοῦ του, Κλεόδουλος Α. Βλαδίκας, τοῦ εὐχήθηκε νά ναι, ἐλαφρὸ τὸ χῶμα, ποὺ θὰ τὸν σκεπάσει.

Τὸ Ζαγόρι μᾶς συλλυπεῖται θερμὰ τὴ γυναικα του Ἀγλαΐα.

ΛΑΓΊΣΤΑ.— Πέθανε στὰ Γιάννινα καὶ κηδεύτηκε στὸ χωριό μας ἡ Χρυσὴ Παντελή.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Συγκινημένοι ἀπὸ τίς εἰλικρινεῖς ἐκδηλώσεις ἀγάπης καὶ τὴ συμπαράσταση στὸ βαρὺ πένθος μᾶς γιὰ τὸ θάνατο τοῦ ἀγαπημένου μᾶς **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ** θερμὰ εὐχαριστοῦμε **Οἰκογένεια: ΑΛ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ**

Πρόγραμμα ἀγροτικοῦ τουρισμοῦ μὲ τὴ βοήθειρ τῆς ΕΟΚ

Μὲ σχετικὴ ἀπόφαση τοῦ ὑπουργοῦ Γεωργίας κ. Ἀθ. Κανελλόπουλου σχηματίσθηκε ὁμάδα Ἐργασίας ἀπὸ ἀρμόδιους τοῦ ΕΟΤ ΑΤΕ καὶ ὑπουργείου Γεωργίας, ἡ ὁποία ἐμελέτησε τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ προγράμματος Ἀγροτικοῦ Τουρισμοῦ στὶς ὄρεινές περιοχὲς τῆς Χώρας καὶ γενικότερα τὸν τρόπο ἐνθαρρύνσεως αὐτῶν ποὺ ἐπιθυμοῦν νὰ ἐπιστρέψουν στὰ χωριά τους γιὰ μόνιμη ἐγκατάσταση (ιδιαίτερα τῶν συνταξιούχων).

Τὸ πρόγραμμα αὐτὸ θὰ ἐκτελεσθεῖ σὲ συνεργασία μὲ τίς ἑθνοπαϊκὲς Κοινότητες μέλος τοῦ ὁποίου καὶ θὰ χρηματοδοτηθεῖ ἀπ' αὐτές.

Τὸ πρόγραμμα ἀποβλέπει βασικά στὴ δημιουργία προϋποθέσεων αὐξήσεως τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος τῶν ὄρεινῶν κατοίκων ἀπὸ ἐνικοιαζόμενα δωμάτια σὲ τουρίστες καὶ διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ τῆς συγκρατήσεώς των στὴν ὕπαιθρο. Περιλαμβάνει ἐπισκευή, ἀνακαίνιση καὶ ἐπέκταση ὑπαρχόντων οἰκημάτων μετὰ τοῦ ἐξοπλισμοῦ των γιὰ ἐνικοίαση ἡκαινούργιες κατασκευές ποὺ θὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ κατοικία, ἢ συγχρόνως καὶ ἐνοικίαση.

Τὸ πρόγραμμα αὐτὸ ἤδη ἐξηγήσει ὁ πρωθυπουργὸς κ. Γ. Ράλλης στὸ Συνέδριο τῆς ΠΑΣΕΓΕΣ στὶς 10-12-80 καὶ κατὰ συνέπεια θὰ πρέπει ν' ἀρχίσει ἡ ὑλοποίησή του ἐντὸς τοῦ τρέχοντος ἔτους.

Οἱ περιοχὲς στὶς ὁποῖες θὰ ἐφαρμοστεῖ τὸ πρόγραμμα αὐτὸ κατὰ τὴν πρώτη φάση εἶναι οἱ ὄρεινές περιοχὲς, ὅπως αὐτὲς θὰ καθορίζονται μὲ τὴν ὁδηγία 75) 286 τῆς ΕΟΚ, τῶν Νομῶν Ἐθν.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ

Μὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 1459/42)8-12-80 ἀπόφαση Δ.Σ.)Ε.Ο.Τ. ἐχορηγήθησαν αἱ κάτωθι οἰκονομικὲς ἐπιχορηγήσεις:

1) Στὴν Κοινότητα Ἀνθρακίτης Ζαγορίου, χρηματικὸν ποσὸν 100.000 δρχ. γιὰ συντήρηση λιθοστρώτων δρόμων χωριοῦ.

2) Στὸ Μορφωτικὸ Σύλλογο «Ἡ ΛΑΓΊΣΤΑ Ζαγορίου» Θεσσαλονίκης, χρημ. ποσὸν 100.000 δραχμῶν γιὰ τὴν ἐπισκευὴ Βυζαντινοῦ Ναοῦ Ταξιάρχων Λάγιστας Ζαγορίου.

3) Στὴν Ἀδελφότητα Πετριωτῶν «ΠΡΟΟΔΟΣ» Πέτρας - Ζαγορίου τὸ χρηματικὸν ποσὸν τῶν 100.000 δρχ. γιὰ ἀποπεράτωση κοινοτ. πλατείας Πέτρας - Ζαγορίου.

τανίας, Φλωρίνης, Κοζάνης, Γρεβενῶν, Καστοριάς, Ἰωαννίνων, Φωκίδος, Φθιάτιδος, Καρδίτης, Τρικάλων, Λαρίσης, Αἰτωλοκαρνατίας, Ἀοτῆς, Πρεβέζης, Θεσπρωτίας, Ἡλείας, Ἀρκαδίας καὶ Ἐπαρχίας Καλαβρυτῶν.

Λεδομένου δὲ ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ πρώτου ἔτους ἐφαρμογῆς τοῦ προγράμματος τὸ ποσὸ αὐτὸ κρίνεται ἐπαρκές.

Φορεῖς τοῦ προγράμματος θὰ εἶναι οἱ Διευθύνσεις Γεωργίας τῶν Οἰκείων Νομῶν μὲ τίς τεχνικὲς Ἱπηρεσίες τῆς ΑΤΕ. Οἱ Διευθύνσεις Τεχνικῶν Ἱπηρεσιῶν τοῦ Νομοῦ, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Τεχνικῆς Ἱπηρεσίας τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Ἑγγείων Βελτιώσεων θὰ συνδράμουν τοὺς ἐνδιαφερομένους στὴ σύνταξη τῆς σχετικῆς μελέτης, ὅπου αὐτὴ εἶναι ἀναγκαία καθὼς καὶ στὴν ἐκδοση τῆς σχετικῆς ἀδείας ὥστε νὰ μὴ δημιουργηθοῦν ἐκ τοῦ λόγου αὐτοῦ καθυστερήσεις.

Τέλος γιὰ τὴν ἀπρόσκοπη ἐκτέλεση τοῦ προγράμματος προτείνεται ὅπως τὰ δάνεια χορηγηθοῦν μὲ ἐγγυήσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ ὅχι μὲ κριτήρια τραπεζικὰ διότι πρόκειται περὶ φτωχῶν κατοίκων ὄρεινῶν περιοχῶν μὲ ἀνυπαρκτεῖς προσωπικὲς ἐγγυήσεις.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Ἀφίχθη ὁ καθηγητὴς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ματσάκης, ὁ ὁποῖος ὡς γνωστὸν συμμετεῖχε στὴν οἰκολογικὴ συνάντηση τοῦ Γρεβενιτίου καὶ συνεργάζεται μὲ τὸ Κέντρο Ἑρευνῶν Ζαγορίου, συνοδευόμενος ἀπὸ τοὺς ὑφῆργτες κ.κ. Παπαγιάννη, Μιλωνᾶν, Λεφάκη καὶ τριάντα φοιτητὲς τῆς Βιολογίας οἱ ὁποῖοι ἀκολουθοῦν ἐκπαιδευτικὴν ἐκδρομὴν στὸ Ζαγόρι. Μία ὁμάδα θὰ ἀσχοληθεῖ μὲ τοὺς Σαρακατσάνους καὶ ἡ ἄλλη μὲ τὴν χλωρίδα καὶ πανίδα τοῦ Ζαγορίου.

Θὰ παραμείνουν περίπου ὀκτὼ μέρες καὶ θὰ ἐπισκεφθοῦν ὁλόκληρο τὸ Ζαγόρι. Θὰ παρακολουθήσουν διηγήσεις τοῦ Πανεπιστημίου μας, τῆς ΥΠΑΗ, τοῦ ΤΕΕ τῆς Διεύσεως Γεωργίας. Ἐπίσης διάλεξη τοῦ ἐπιστημονικοῦ συνεργάτη τοῦ ΚΕΖ κ. Μιχάλη Ἀράπογλου στοὺς Κήπους Ζαγορίου μὲ ὑποβολὴ ἐρωτήσεων καὶ προβολὴ ἐγχρωμῶν εἰκόνων (σλάιτς) ἀπὸ τὴν πανίδα καὶ χλωρίδα τοῦ Ζαγορίου.

Θὰ διανυκτερεύσουν δυὸ νύχτες στοὺς Κήπους καὶ ἄλλες δυὸ στὸ Γρεβενήτι.

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΣΤΗΛΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

2.500	
Ζηκόπουλος Γεωρ.	Ἀλεξάνδρ.
1.500	
Μανδάλας Μιλτιάδης	
1.000	
Βακόλα Κων.	Ἰφιγένεια
Βαρκοθική	- Κατριτζόγλου
Βελιόπουλος Κων.	Ἀλέκος
Βορόπουλος Κων.	Γιάννης
Γκιώκα Σπ.	Ἀλεξάνδρα
Γκλίναβος Νικόλαος	
Γκράτζιος Κων.	Μενέλαος
Γκράτζιος Κων.	Φιλοποίμην
Δάνος Δημήτριος	
Δάνου Γ.	Ἀνδρομάχη
Δέμκας Βασ.	Γεώργιος
Θεόπιστος	Ἰωάννης
Καρατζά	- Δημητρίου Ἡρώ
Κρυστάλλης Παπαμιχάλης	
Λαμπρίδης Δημήτριος	
Μανδάλας Κων(νος)	
Μαυρονά	Ἐφη
Μπότσου Χρ.	Χρυσούλα
Παπαγεωργίου	- Σκούρη Καίτη
Παπαληθεία Κων.	Ἀμαλία
Παπανικολάου Παναγιώτης	
Πριμικήρης Λεωνίδας	
Σαριμπαλίδου	- Δούζομη
Σάρρος Γεώργιος	
Τζαβέλλα Δημ.	Δέσποινα
Τσουμάνης Ν.	Γεώργιος
700	
Ραΐση Π.	Ἀθηνά
500	
Βλαχοπούλου	- Ἀναστασία
Βλαχοπούλου	Θεμιστοκλής
Γεωργίου Κων(νος)	
Γκέκας Χριστόδουλος	
Γκρουΐδης Παπαγρηγόρης	
Δάλλας Γεώργιος	
Ἐξάρχου Ἀνδρέας	
Ζαγοριανᾶκου Λουκία	
Ζαμπόπουλος Κώστας	
Ζουμπούλης Γεώργιος	
Ζώης Παντελής	
Ζωρδούμης Περικλῆς	
Ἰγνατιάδης Κ.	Γεώργιος
Ἰωαννίδης Ἰωάννης	
Κράλιος Ἀλ.	Κων(νος)
Κουμπής Δημήτριος	
Κυράτης Κων(νος)	
Μισιου Θεοδίστα	
Μπαντά Ἰσμήνη	
Μητροπούλου Βασ.	Μαίρη
Νούσια Χαρίκλεια	
Οἰκονόμου Ἀν.	Πέτρος
Παγούνη Μιχ.	Λευκοθέα
Παλῆς Κων(νος)	
Παπαγεωργίου Βασίλειος	
Πέτσας Ἰωάν.	Βύρων
Πετσέλης Γεώργιος	
Ράπτης Ἀρης	
Σκέντος Ἀθανάσιος	
Σιουσόπουλος Ἰωάν.	Νίκος
Σιουσόπουλος Ν.	Χρυσόστ.
Σιουσόπουλου	- Ἀδμήρη Ἐφρ
Σακελλαρίου Μιλτ.	Τάκης